

Leesavonden

DE RECHTVAARDIGMAKING

Tweede deel leesavonden seizoen 2012/2013

Bijlagen:

1. Ds. A. Comrie, 'Eigenschappen...', Hoofdstuk 2 (p. 8)
2. Prof. G. Wisse, (p. 30)
3. Ds. C. Harinck, De rechtvaardigmaking in de vierschaar der consciëntie (p. 31)
4. Ds. C. Harinck, de rechtvaardiging van de tollenaar (p. 38)
5. Lambertus Myseras, der vromen ondervinding (p. 43)

De meest fundamentele vraag die een mens kan stellen is: 'Hoe kan een zondig mens rechtvaardig zijn voor God?' Of anders gezegd: hoe kan een zondig en schuldig mens gunst en genade vinden in de ogen van een heilig en rechtvaardig God?

In het Evangelie wordt deze belangrijke vraag beantwoord. Het ganse Evangelie is als het ware een antwoord op deze vraag. Het antwoord is kort samengevat in Galaten 2:16, waar de apostel zegt dat de mens niet gerechtvaardigd wordt uit de werken der wet, maar door het geloof in Christus Jezus. Op de vraag: "Hoe kan een zondig mens rechtvaardig zijn voor God?" zegt de Bijbel: "Alleen door een waarachtig geloof in de Heere Jezus Christus."

En omdat deze vraag zulk een belangrijke vraag is, omdat deze vraag de meest fundamentele vraag is van de Heilige Schrift, moeten wij er ons niet over verwonderen, dat alle eeuwen door andere antwoorden op die vraag zijn gegeven dan het Bijbelse antwoord.

En vooral wat de vraag betreft: Hoe kan een zondaar rechtvaardig zijn in de ogen van een heilig God, zoekt de satan de mensen te bedriegen en de Kerk te verleiden tot dwaling. Hij zoekt van het Evangelie een wet te maken en als hem dat niet gelukt, van de wet een Evangelie te maken. Hij zoekt het Evangelie van zaligheid door het geloof in Christus van zijn kracht te ontroven. Hij zoekt de schat van de kerk, de leer van de vrije rechtvaardiging, de leer van de onverdiende schuldvergiffenis, te verdonkeren. De Heere Jezus heeft tijdens Zijn onderwijs op aarde de vraag zoeken te beantwoorden: Hoe kan een zondig en schuldig mens gunst en genade vinden in de ogen van een heilig en rechtvaardig God? Hij heeft het de mensen duidelijk gemaakt, dat dit alleen mogelijk is door een gerechtigheid buiten de mens, namelijk de gerechtigheid van God, door het geloof in Hem.

(overgenomen uit: De rechtvaardiging van de tollenaar door ds. C. Harinck.)

Dominee Comrie schrijft hier uitgebreid over in het boek 'Eigenschappen...',
Hoofdstuk 2:

HET GELOOF IS EEN GENADE, WAARDOOR DE ZIEL GERECHTVAARDIGD
WORDT

*Wij dan gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God door onze
Heere Jezus Christus. Romeinen 5:1.*

Lees Bijlage 1, Comrie, *De rechtvaardiging* (p. 9)

Comrie spreekt hier over het Roomse onbegrip. Zij zijn van mening dat het
woord 'rechtvaardiging' een instorting van heiligheid of rechtvaardigheid
aangeeft.

Vraag 1.

Rechtvaardigmaking, is dat een instorting van rechtvaardigheid in de ziel
van de zondaar?

Lees Bijlage 2 van prof. G. Wisse (p. 30)

Vraag 2

Waarmee worstelde Luther en wanneer vielen hem 'de schellen van de
ogen'?

Vraag 3.

'Toen werd het Pniel geboren in Luther's ontroerde ziel', schrijft Wisse.
Wat wordt met deze beeldspraak bedoeld?

Ds. Comrie schrijft in '**de rechtvaardiging**' (p. 9):

Rechtvaardiging is dus een woord dat ontleend is aan de rechtbank. Daarom
zullen wij ze als een rechtsgeding voorstellen.

Ds. Harinck schrijft:

Het beeld van de vierschaar is in dit spreken over de rechtvaardigmaking
bedoeld als een illustratie, niet als een ervaring.

Lees Bijlage 3 A (p. 31) en F (p. 35) van ds. C. Harinck,

In bevindelijke kring, schrijft ds. Harinck, wordt deze zogeheten
vierschaarervaring soms aangeduid als dé grote zaak van het christen-zijn.
Men ziet dit dan niet als een illustratie hoe de rechtvaardigmaking tot stand
komt, maar als een ervaring, beleving. Deze vierschaarervaring is dan iets
anders dan het geloof in Christus. Volgens hen is het geloof in Christus niet

hetzelfde als gerechtvaardigd te zijn. Men kan dus in Christus geloven, Hem zelfs door het geloof omhelzen, maar toch niet gerechtvaardigd zijn in de vierschaar der consciëntie.

Vraag 4.

Wat is volgens ds.Harinck (zie bijlage 3 F, p. 35) de theologische fout in het schema van de vierschaarbeleving?

Comrie: Daarom zullen wij ze als een rechtsgeding voorstellen, ook omdat in het geweten van degenen die gerechtvaardigd worden werkelijk een rechtbank wordt opgericht. Wij willen daarom spreken over de rechter, de gedaagden, de aanklagers, de pleitbezorger, het vonnis en de bekendmaking daarvan.

Hierna volgt een uitgebreide beschrijving.

Ds.Harinck geeft van deze zaken een korte samenvatting:

Lees Harinck, Bijlage 3D (p. 33)

De werking van de Geest.

Vraag 5.

a.Wat wordt er bedoeld met de zielverbrijzelende werking van de Heilige Geest?

b. Is dit nodig?

De aanklagers

Comrie beperkt zich om 3 aanklagers te noemen:

- De wet
- Het geweten
- De satan

De satan zegt tegen de zondaar dat hij teveel gezondigd heeft om genade te ontvangen.

Vraag 6.

Wat is zijn bedoeling?

Het geweten

Lees naast dit gedeelte van Comrie ook wat ds. Harinck hierover schrijft in Bijlage 3C (p. 32).

Geen tegenspraak

Wellicht vraagt iemand nu welke uitwerking dit heeft op de ziel en welke gemoedsgestalten en werkzaamheden erdoor veroorzaakt worden.

Vraag 7.

Moet het zover komen dat ik net zo gewillig ben om verloren te gaan als om behouden te worden?

De Borg als Pleitbezorger

Vraag 8.

Wat veroorzaakt in de ziel de meest onuitsprekelijke begeerten om deel en gemeenschap aan Hem te hebben?

Het vonnis

Het vonnis is tweeledig.

Vraag 9.

- a. wat houdt het eerste deel van dit vonnis in?
- b. Wat houdt het tweede deel van dit vonnis in?

Vraag 10.

Wat is het fundament van dit vonnis?

De bekendmaking van het vonnis

Lees ook Bijlage 5, Myseras, vraag en antw. 1,2 en 3. (p. 43)

Dit vonnis wordt aan de gerechtvaardigde bekend gemaakt in uitwendige zin, maar ook inwendig.

Vraag 11.

- a. hoe in uitwendige zin?
- b. Hoe inwendig?

De Geest getuigt met onze geest dat wij kinderen Gods zijn Rom. 8:16. Dit wordt wel genoemd de middellijke werking van de Geest.

Vraag 12

De middellijke werking van de Geest, hoe gaat dat?

Lees Bijlage 3E Harinck (p. 35) en Bijlage 5 vr. en antw. 7, Myseras (p. 44)

Vraag 13

Hoe lang kan het wel duren voor iemand weet dat hij gerechtvaardigd is?

Onmiddellijk doet de Geest dit zonder kenmerken, als Hij de ziel van tijd tot tijd de vrijspraak zo krachtig doet ervaren, dat ze die ten volle kan geloven en ervaart dat het door blijdschap ruim in het hart wordt.

Het geloof als middel

Nu gaan wij bezien wat het middel is waardoor zo'n grote weldaad, de rechtvaardiging, wordt ontvangen. Wij dan gerechtvaardigd zijnde, *uit het geloof*

De apostel sluit in deze tekst de werken uit door te zeggen dat de rechtvaardigheid uit het geloof is.

Vraag 14.

Is dit het geloof-als-een-werk? Is het door de waardigheid van dit geloof?

De werkingen van dit geloof.

De Heere gebruikt in Zijn Woord uitdrukkingen die ontleend zijn aan de ledematen en zintuigen van het lichaam.

Comrie schrijft hier iets over het gehoor, het zien, de voeten, de handen en de armen.

Vraag 15.

Kunt u van deze 4 voorbeelden iets schrijven of een Bijbeltekst noemen?

Vraag 16.

Wat is het gevolg van de rechtvaardigmaking door het geloof?

Vrede met God

Lees ook bijlage 4C, Harinck (p. 41)

Vraag 17.

Deze vrede met God heeft een aantal kenmerken. Comrie noemt er 4 (p. 23)

Welke? Probeer van elk genoemd kenmerk wat te zeggen/schrijven.

Vrede door Christus (p. 24)

Deze vrede is er door Hem als Jezus en als Christus, omdat Hij daadwerkelijk door de werking van de Heilige Geest ervoor zorgt dat deze vrede, die in de ziel wordt ingestort, mag genoten worden.

Toetsing in de praktijk van het leven (p. 25)

Onderzoek u, zowel niet-wedergeborene als kinderen Gods of u hier bevindelijk wat van kent, van alles wat behandeld is.

Wie gerechtvaardigd is, heeft voor God leren kruipen als een worm. Zo hadden zij de strop om de hals, roepend om genade en geen recht.

Vraag 18.

‘Zo hadden zij de strop om de hals....’

Wil dit zeggen dat ze op het punt stonden om zich van het leven te beroven uit wanhoop?

Toepassing

Zie, mijn geliefden, zo heb ik dit leerstuk enigszins helder aan u voorgehouden. Het is een leerstuk waarvan heel veel afhangt, een leerstuk dat in onze kerk zuiver geleerd en beleden wordt. Het is een leerstuk waardoor de gehele wereld voor God verdoemelijk wordt gesteld en de vrije genade van God op z'n hoogst wordt verheerlijkt. Het is een leerstuk dat vol troost is voor een ellendig en in zichzelf verdoemelijk zondaar, omdat hij duidelijk mag zien hoe God door de enige offerande van Christus aan het kruis de goddeloze kan rechtvaardigen, zonder enige van Zijn deugden te krenken. Laten we daarom trachten op geestelijke wijze gebruik te maken van alles wat behandeld is.

BIJLAGE 1: ds. A. Comrie, Eigenschappen. Hoofdstuk 2.

HET GELOOF IS EEN GENADE, WAARDOOR DE ZIEL GERECHTVAARDIGD WORDT

Wij dan gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God door onze Heere Jezus Christus. Romeinen 5:1.

Inleiding

Wij lezen dat de Engel des verderfs, toen Hij uitging om de eerstgeborenen in Egypte te doden, de woningen van de Israëlieten voorbijging en er vrede gaf, als Hij het bloed van het paaslam op de deurposten zag. Maar de Egyptenaren, bij wie daarop geen bloed gesprengd was, sloeg Hij zó dat ze stierven, Exodus 12:23. Dit laat ons in geestelijk opzicht zien dat ieder van wie het geweten door het geloof besprengd is met het bloed van Jezus Christus, het verderf niet zal zien, omdat God in Christus met hem verzoend is. Maar daartegenover zien we ook dat de toorn van God juist blijft op hen die niet geloven.

Wat het eerste betreft, is dit het wat de apostel in onze tekst leert als hij zegt dat zij die uit het geloof gerechtvaardigd zijn, vrede bij God hebben.

Het tweede zullen we u in de toepassing ernstig onder het oog brengen, opdat we de toorn van God mogen ontvluchten.

Wat het verband betreft, ziet ieder dat de apostel in de vier voorafgaande hoofdstukken zijn best doet om ons te leren en dit ook te bevestigen dat de mens niet uit de werken gerechtvaardigd wordt maar door het geloof. Als de apostel dit bekrachtigd heeft met behulp van veel argumenten en voorbeelden, komt hij in onze tekst tot de conclusie, dat wij vrede met God hebben als wij gerechtvaardigd zijn uit het geloof.

Wij hebben de woorden van deze tekst uitgekozen om u te laten zien dat het geloof een genade is, waardoor de ziel gerechtvaardigd wordt.

In de tekst komen de volgende twee zaken onder onze aandacht:

1. De weldaad waarvan de apostel spreekt, namelijk de rechtvaardigmaking door het geloof;
2. Het gevolg daarvan, namelijk de vrede bij en met God door Jezus Christus.

De verklaring van de tekst.

1.

In het eerste deel van de tekst spreekt de apostel van de rechtvaardigmaking van de zondaar door het geloof: 'Wij dan gerechtvaardigd zijnde door het

geloof'. Om hierover zo duidelijk mogelijk te spreken, zullen we twee zaken moeten overdenken, namelijk de *rechtvaardigmaking* zelf, en vervolgens het middel of de instrumentele oorzaak daarvan, het *geloof*.

De rechtvaardiging

Wat het eerste, de rechtvaardigmaking betreft, weet u dat wij elk jaar tegen de roomsen ingaan.(d.m.v. de prediking over de H.Cat. zondag 7 en 23). Zij zijn van mening dat dit woord een instorting van heiligheid of rechtvaardigheid aangeeft. Wij beweren echter dat het een woord is dat aan de rechtbank is ontleend en in eigenlijke zin een rechterlijke uitspraak betekent waarin iemand die wordt beschuldigd van schuld en misdaad, wordt vrijgesproken. Daarom gaan wij nu voorbij aan dit roomse onbegrip en ook aan de verschillende opmerkingen die de godgeleerden gewoonlijk maken en ook overal te vinden zijn.

Rechtvaardiging of rechtvaardigmaking is dus een woord dat ontleend is aan de rechtbank. Daarom zullen wij ze als een rechtsgeding voorstellen, ook omdat in het geweten van degenen die gerechtvaardigd worden, werkelijk een rechtbank wordt opgericht. Wij willen daarom spreken over de rechter, de gedaagden, de aanklagers, de pleitbezorger, het vonnis en de bekendmaking daarvan. Over elk een kort woord.

God als Rechter

Het eerste wat we moeten nagaan is wie de rechter is, en hoe hij zich aan de ziel openbaart. De rechter is in dit geval geen aards rechter, geen mens van gelijke beweging als wij. Maar het is de Schepper en Onderhouder van al het geschapene; het is God over Wie de Schrift vaak als Rechter spreekt. 'Zou de Rechter der ganse aarde geen recht doen?' Genesis 18:25. 'De HEERE is onze Rechter', Jesaja 33:22, vgl. Jakobus 4:12.

God wordt als Rechter voor de rechtbank van het geweten door goddelijk licht gezien als een *ontzaglijke en geduchte* God, voor Wie alle vlees moet sidderen en beven, omdat Hij God is, met majesteit en heerlijkheid bekleed. Hij is heerlijk in heiligheid, ontzagwekkend in lofzangen, hooggeducht in de raad van de heiligen en vreeswekkend voor allen die rondom Hem zijn. Wij zijn niet in staat om in woorden het ontzag en de eerbied uit te drukken, die in de ziel veroorzaakt worden door een heldere openbaring van God in Zijn ontzagwekkende majesteit. Maar wie dit ervaren heeft, zal het zich steeds opnieuw herinneren. En ook de voorbeelden uit Gods Woord laten het zien. Nadat hij God als Rechter heeft beschouwd, roept Abraham uit dat hij stof en as is, Genesis 18:27. Als Job God als zodanig ziet, zegt hij: 'Met het gehoor des oors heb ik U gehoord, maar nu ziet U mijn oog. Daarom verfoei ik mij, en ik

heb berouw, in stof en as', Job 42:5 en 6. Jesaja moest zeggen: 'Wee mij, want ik verga, dewijl ik een man van onreine lippen ben', Jesaja 6:5. Denk ook aan Paulus op weg naar Damaskus, Hand. 9:6, Johannes, Openb.1:17. De openbaring van God als zodanig en de indrukken daarvan zijn voor de mens uiterst noodzakelijk, omdat in zijn staat van zonden alle indrukken van Gods hoogheid vrijwel uitgesleten zijn door de gewoonte van het zondigen.

Het is ook noodzakelijk om de lichtzinnige en wispelturige zondaar te arresteren en onder het eerbiedige ontzag voor God te brengen. Daarom moet ieder zich afvragen, wat hij hiervan kent.

God wordt als Rechter in de ziel geopenbaard in Zijn *alomtegenwoordigheid en alwetendheid*. Hij is een God Die hemel en aarde vervult, voor Wie alle dingen naakt en geopenbaard zijn. Zijn ogen doorlopen de gehele aarde zó dat de duisternis niets voor Hem kan bedekken. Hierdoor ziet de mens dat het onmogelijk is zich voor deze God te verbergen of voor Hem weg te vluchten. Daarom zegt hij: 'Waar zou ik henenvlieden voor Uw aangezicht? Zo ik opvoer ten hemel, Gij zijt daar; of beddeik mij in de hel, zie, Gij zijt daar. Nam ik vleugelen des dageraads, woonde ik aan het uiterste der zee, ook dáár zou Uw hand mij geleiden, en Uw rechterhand zou mij houden', psalm 139:7-10. Hij ziet dat God al zijn doen en laten kent, zowel in grote als kleine dingen. Ja, Hij weet zelfs van zijn zitten en opstaan en kent zijn meest verborgen gedachten vóór er nog een woord op zijn lippen is. Ja, zo is het werkelijk! Wil God als Rechter handelen, dan moet Hij deze alwetendheid bezitten. Wil de mens genezen worden van zijn ingeworteld praktisch atheïsme –daardoor is hij geneigd te denken dat God het niet ziet- en willen alle uitvluchten en voorwendsels aan de mens ontnomen worden, dan moet hij God door het licht van de Geest leren kennen als een alwetend Rechter. Dan zal hij erkennen dat bij God de nacht een licht is en dat het oordeel van de Heere over hem een billijk en rechtvaardig oordeel is, omdat God alles ziet en kent.

God wordt als Rechter in de ziel geopenbaard in Zijn *vlekkeloze heiligheid*, waardoor Hij ver van alle onrecht is en zo rein dat Hij geen gemeenschap kan oefenen met een zondaar. Hierdoor ziet de mens hoe ongelijk hij is aan God. Hij ziet ook zijn algehele melaatsheid en onreinheid, vanaf het hoofd tot aan de voeten. Hij wordt er in zijn hart krachtig van overtuigd dat God met zo'n onreine worm als hij is, geen gemeenschap kan oefenen. Daarom moet hij met Jesaja in Jesaja 6 uitroepen dat hij een man van onreine lippen is. Dit inzicht ten aanzien van de Heere is noodzakelijk om de mens van zichzelf af te doen zien en hem zo'n geestelijk mishagen ten aanzien van zichzelf te geven dat hij met de melaatse de bovenste lip bewimpeld heeft terwijl hij roept: 'Onrein, onrein!'.

God wordt als Rechter in de ziel geopenbaard in Zijn *strengere rechtvaardigheid*, zodat de ziel Hem leert kennen als die God, Die de schuldige geenszins onschuldig zal houden, maar een rechtvaardig vonnis zal vellen over hen die afwijken van het gebod en dat overtreden. Nu ziet de mens dat God de zonde niet kan of wil kwijtschelden zonder dat aan de eis tot straf is voldaan. Hij ziet dat hijzelf of een engel of een ander mens deze voldoening niet kan teweegbrengen. Hij beseft dat God –hoewel Hij barmhartig is- toch niet barmhartig kan zijn, omdat anders aan Zijn rechtvaardigheid tekort wordt gedaan. Hij wil vóór alle dingen dat er aan Zijn rechtvaardigheid voldaan wordt, óf door hemzelf óf door een ander die daartoe volkomen in staat is.

Het is uiterst noodzakelijk dat de mens dit door bevinding leert, opdat hij uit zijn laatste toevluchtsoord mag worden verdreven. Want gewoonlijk zegt de ontwaakte zondaar als hij ziet dat alles hem ontvalt: ‘Maar is God niet barmhartig?’ Om nu alles kwijt te raken en dit uit het oog te verliezen, leert hij het Rechter zijn van God zó te begrijpen dat hij het moet opgeven en het geheel en al eens moet zijn met de billijkheid en gepastheid van Gods weg. Als God immers God wil blijven, kan Hij aan de zonde niet voorbijgaan zonder dat aan de eis tot betaling is voldaan.

Ten slotte wordt God aan de ziel geopenbaard als een *almachtig Rechter*, Die niet alleen naar waarheid een rechtvaardig vonnis uitspreekt, maar Wie het ook niet aan kracht ontbreekt om het vonnis te voltrekken door de schuldige overtreder te straffen. Hij is de sterke God; en als de schuldige zondaar dat ziet, moet hij beven en komt hij in de grootste wanhoop en ellende, zodat hij radeloos wordt als hij op zichzelf ziet, geen gelegenheid ziet te ontvluchten en moet uitroepen: ‘het is buiten hoop!’.

De gedaagde zondaar

De tweede die wat dit rechtsgeding betreft, genoemd moet worden, is de zondaar die op de rechtszitting gedaagd wordt. Door de werking van Gods Geest wordt hij genoodzaakt hier te verschijnen en voor deze majesteitlijke Rechter te staan. God roept hem op een plechtige wijze immers zó dat hij deze roepstem niet kan weerstaan. Om na te gaan hoe dit in het hart toegaat, zullen wij u laten zien hoe God de zondaar roept, en hoe deze komt.

Wat het eerste betreft, dus hoe God de gedaagde zondaar voor Zijn rechtsgeding roept, denken wij dat dit in de regel op de volgende wijze plaatsvindt.

God roept hem door middel van Zijn dienaren, die als gezanten en boodschappers de zondaar in Gods Naam en in Zijn opdracht op getrouwe wijze laten weten dat hij voor God schuldig en verdoemenswaardig is. Hij is

dat wegens zijn aangeboren zonden en de zonden die hij metterdaad doet, waarmee hij tegen zo'n heilige en rechtvaardige God gezondigd heeft. Hij krijgt van hen te horen dat God noodzakelijk de betaling eist van de laatste penning der tienduizend talenten die hij schuldig is, want anders moet hij naar lichaam en ziel tot in alle eeuwigheid gestraft worden. Deze dienaren van de Heere leren de zondaar zijn schuld kennen. Zij leggen voor zijn ogen het boek van Gods wet open, en het boek van zijn geweten, waarin de schuld, zowel in het klein als in het groot, als met een ijzeren griffel is gegraveerd. Het woord dat zij spreken, is immers als een scherp aan twee kanten snijdend zwaard; dat gaat door tot de verdeling der ziel en des geestes, en der samenvoegselen en des mergs, en is een oordeler der gedachten en der overleggingen des harten'. Hebr.4:12. De dienaren zijn dan voor die mens wat Christus was voor de Samaritaanse vrouw: mensen die tegen de zondaar alles zeggen wat hij ooit gedaan heeft, Joh.4:29. Ze geven de mens geen rust, maar roepen als zonen des donders luidkeels om hem zijn zonde en Gods oordeel bekend te maken, opdat de zondaar door de schrik des Heeren bewogen mag worden. Zij geven geen uitstel en willen ook geen uitvluchten accepteren, maar zijn eropuit hun krijgswapens –die door God sterk gemaakt zijn- te gebruiken, opdat de hoogten terneer geworpen zullen worden en de zondaar voor Gods gericht wordt gebracht.

De werking van de Geest

God roept de zondaar vervolgens ook voor Zijn gericht door de krachtvolle werking van Zijn Geest in de ziel van de mens; deze werking van de Geest kunnen we tot de volgende zaken terugbrengen.

De Heilige Geest, Die het Woord vergezelt, verdrijft de aangeboren blindheid en duisternis, waardoor het verstand is beneveld. Hij geeft de ziel een helder en overtuigend gezicht op haar zonde en ellende, want als Hij komt, is het eerste wat Hij doet de wereld, dat wil zeggen de wereldse mensen, te overtuigen van zonde, van gerechtigheid en van oordeel, Joh. 16:8. De Geest brengt deze mens zijn zonde, Gods gerechtigheid en een aanstaand oordeel helder en duidelijk onder het oog, met zo'n kracht van overtuiging dat er geen ruimte wordt gelaten voor ook maar de geringste twijfel over deze dingen. Dit kan ook afgeleid worden uit de betekenis van het grondwoord dat door 'overtuiging' wordt vertaald. Het is eveneens te zien bij al degenen die tijdens het Pinksterfeest op een zaligmakende wijze werden bewerkt. Het is vooral de Geest Die de mens zijn zonde helder en van heel dichtbij doet zien. De zonde in haar eigen Godonterende karakter en gestalte. En dit is werkelijk het enige middel om schrik, ontsteltenis en wezenlijke droefheid in de ziel te veroorzaken vanwege Gods gerechtigheid

en een aanstaand oordeel. De schemerige voorstelling die een ontwaakt geweten van de zonde te zien geeft, verdwijnt weer spoedig en laat weinig vrucht na. Maar dit zien doet de ziel beven voor God. Het doet op de borst slaan en op de heup kloppen. De Geest laat aan deze mens de zonden zien als zijn zonden, die Hij als een last op de schouders legt en om de hals bindt, waardoor hij zegt: 'ik, ja ik heb gezondigd en gedaan wat kwaad is in Uw ogen'.

De Heilige Geest verlicht en overtuigt niet alleen, maar doet de overtuiging met heel veel pijn en verdriet diep doordringen, tot op de bodem van de ziel. Dan proeft ze, dan ervaart ze hoe onuitsprekelijk bitter het is dat ze tegen de Heere gezondigd heeft. Hierdoor grijpen de angsten haar aan, zoals bij een barendende vrouw. Hierdoor maakt ze misbaar, omdat de pijlen van de Almachtige zo diep in haar doordringen. Hierdoor gaat ze gebogen, treurt ze als de struisvogels en kirt ze als de duiven. Micha 1:8 en Jesaja 38:14. Dit wordt gewoonlijk aangeduid als de zielverbrijzelende werking van de Heilige Geest. En dat terecht, want de ziel wordt daardoor verslagen, of eigenlijk doorpriemd als met een brandijzer dat in het vlees binnendringt en de meest gevoelige pijn veroorzaakt. Dat is noodzakelijk om de zondaar tot een zieke te maken voor de grote Medicijnmeester Christus, vervolgens om de nauwe band tussen de ziel en de zonde te verbreken en ook om de ziel naar God en Zijn rechterstoel heen te drijven. Want als het hun bang zal zijn, zullen zij Mij vroeg zoeken, zegt de Heere in Hoséa 5:15. Al naar gelang nodig is, moet ieder, indien hij tot de jaren van onderscheid is gekomen, daar zóveel van kennen dat hij een verbrokene van hart en een verslagene van geest wordt alvorens de rechtvaardigmaking te kunnen ondervinden.

De Heilige Geest wordt in deze mens vooral ook een Geest van dienstbaarheid tot vrees. Zo begrijpen wij met veel voortreffelijke uitleggers de tekst van Romeinen 8:15. De Heilige Geest werkt bijzonder sterk in op het gevoel van vrees. De Heilige Geest zorgt ervoor dat de dingen die vrees, angst en droefheid veroorzaken, ook werkelijk in de ziel tegenwoordig zijn. Daar kunnen we nog aan toevoegen dat de Geest er gedurig voor zorgt dat het verdriet niet minder wordt of overgaat. En als er eens enige tussenpozen zijn, wekt Hij het opnieuw zó op dat de ziel van al de dingen om haar heen afgedreven wordt om tot God te gaan en te roepen: 'Het is buiten hoop', en dan bitter te treuren en te wenen over haar toestand.

De mens voor God

De mens, die zo inwendig op krachtige wijze door Gods Geest geroepen is om voor Gods gericht te verschijnen en rekenschap te geven, wordt tenslotte genoodzaakt echt voor God te verschijnen. Hij kan het niet langer uitstellen,

want God wordt hem te machtig en hij vindt geen schuilplaats meer en evenmin tijd voor uitstel.

Daarom komt hij als iemand die beladen gaat onder een zware last van zonde en ongerechtigheid, die hij ziet en kent en waaronder zijn ziel gebukt gaat. Hij proeft en ervaart immers de bitterheid ervan. En daarom zal hij dikwijls zeggen: 'O Heere, Uw pijlen zijn in mij gedaald, en Uw hand is op mij nedergedaald. Mijn ongerechtigheden gaan over mijn hoofd, als een zware last zijn zij mij te zwaar geworden. Ik ben uitermate zeer nedergebogen. Ik ga de ganse dag in het zwart. Ik brul van het geruis mijns harten. Psalm 38:3,5,7,9.

Hij komt ook met diepe schaamte voor God, met walging en verfoeiing van zichzelf. Met de arme tollenaar is hij zo beschaamd, dat hij van ver staat en zijn ogen niet durft opslaan, terwijl hij op zijn borst slaat en roept 'Wee mij, dat ik gezondigd heb!'. Hierdoor kunnen wij wel begrijpen hoe de arme zondaar staat te beven en te sidderen voor en onder het oog van deze heilige God.

De aanklagers

Het derde wat bij dit rechtsgeding ter sprake moet komen, zijn de aanklagers of beschuldigers. God wil het vonnis alleen maar op goede gronden uitspreken. Daarom wil Hij de ziel laten horen wat er zal worden ingebracht om haar te beschuldigen. Het aantal van deze aanklagers zullen wij tot drie beperken, hoewel we er gemakkelijk nog meer kunnen opsommen.

De wet

Wij voeren de wet van God aan als de eerste beschuldiger en aanklager van de ziel in het rechtsgeding van God. De Zaligmaker leert dit duidelijk van de wet, als hij in Johannes 5:45 zegt: 'Die u verklaagt is Mozes, op welke gij gehoopt hebt'; zie ook wat de apostel zegt in Romeinen 2:14 en 15.

De wet van God stelt de mens in Gods rechtsgeding al zijn zonden helder en duidelijk voor ogen. Dat geldt voor zijn aangeboren zonden, want de wet zegt dat hij in ongerechtigheid geboren is en dat zijn moeder hem in zonde heeft ontvangen, Psalm 51:7. Het betreft ook de zonden die hij vanaf zijn vroegste jeugd daadwerkelijk heeft gedaan. De gedachten en de overleggingen van zijn hart zijn te allen dage boos geweest, Genesis 6:5. Het geldt tenslotte ook voor zijn verborgen zonden, die niemand kent dan God en hijzelf. Daarbij gebeurt het dikwijls dat de wet hem van gebod tot gebod leidt en hem laat zien dat hij tegen deze allemaal zwaar gezondigd heeft en

geen van die heeft onderhouden. Dit is het wat Paulus in Romeinen 3:20 leert: 'Want door de wet is de kennis der zonde'.

De wet verzwaart als aanklager op een nadrukkelijke manier de zonden van de aangeklaagde zondaar. Het zijn namelijk niet alleen zonden tegen een mens bedreven, maar tegen een hooggeduchte, heilige, rechtvaardige en ontzagwekkende Majesteit. De zonden zijn opstand tegen God, en betekenen dat men zich kant tegen de Almachtige met dikke, hoogverheven schilden (Job 15:26). Ze gaan in tegen een wet die zo rechtvaardig, zo billijk, heilig en goed is. De zonden hebben moedwillig en met opgeheven vuist plaatsgevonden, en dat tegen alle onderwijzingen, vermaningen, bestraffingen, dreigementen en overtuigingen in. Daarom getuigen ze van moedwillige ongehoorzaamheid.

De wet neemt als aanklager alle uitvluchten weg en toont de nietigheid aan van alle eigen gerechtigheid van de zondaar om geheel of ten dele te kunnen voldoen. Ze stopt ook alle mond en stelt de gehele wereld voor God verdoemelijk, Romeinen 3:19.

Tenslotte klaagt de wet niet alleen aan, maar heeft ze tegenover een heilig en rechtvaardig God ook een eis, namelijk dat de mens die gezondigd heeft, de dood moet ondergaan, en aan lichaam en ziel gestraft moet worden. Deze eis is rechtvaardig, omdat God Zelf gezegd heeft dat ieder die niet blijft in alles wat in het boek der wet is geschreven om dat te doen, vervloekt is.

Het geweten

De derde beschuldiger en aanklager is de satan, die een beschuldiger of aanklager van de broeders genoemd wordt, Openbaring 12:10. En in Zacharia 3:1 staat hij aan Jozua's rechterhand om hem te weerstaan. De satan draagt aan dat alles wat de wet en Jozua's eigen geweten zeggen, helemaal waar is, terwijl hij ook naar voren brengt hoe bereidwillig de ziel altijd in zijn dienst was. Hij eist dan ook de zondaar als zijn eigendom op om hem te straffen en te kwellen wegens het kwaad dat is begaan. Hij tracht God op te stoken tegen de zondaar, Job. 1:9-11. Hij kwelt, bestrijdt en bespot de zondaar, en zegt dat zo iemand nooit aan genade moet durven denken of daarom smeken, omdat hij God zo vertoornd heeft. Zijn bedoeling is om de ziel net als Kaïn door wanhoop van God weg te laten vluchten, of net als Judas naar de strop te jagen, weg van het aangezicht van God.

De satan

De derde beschuldiger en aanklager is de satan, die een beschuldiger of aanklager van de broeders genaamd wordt, Openb. 12:10. En in Zacharia 3:1 staat hij aan Jozua's rechterhand om hem te weerstaan. De satan draagt

aan dat alles wat de wet en Jozua's eigen geweten zeggen, helemaal waar is, terwijl hij ook naar voren brengt hoe bereidwillig de ziel altijd in zijn dienst was. Hij eist dan ook de zondaar als zijn eigendom op om hem te straffen en te kwellen wegens het kwaad dat is begaan. Hij tracht God op te stoken tegen de zondaar, Job 1:9-11. Hij kwelt, bestrijdt en bespot de zondaar, en zegt dat zo iemand nooit aan genade moet durven denken of daarom smeken, omdat hij God zo vertoornd heeft. Zijn bedoeling is om de ziel net als Kaïn door wanhoop van God weg te laten vluchten, of net als Judas naar de strop te jagen, weg van het aangezicht van God.

Geen tegenspraak

De verklaring van deze beschuldigers kan niet tegengesproken worden, en hun eis tegenover de zondaar is rechtvaardig, omdat ze gegrond is op de ernst van het kwaad, op Gods waarheid en Zijn wraakeisende gerechtigheid. Tegenover zulke beschuldigers staat nu de arme zondaar en zondares, net als dat kind dat op het vlakke van het veld geworpen is en zich in zijn bloed wentelt. Wellicht vraagt iemand nu welke uitwerking dit heeft op de ziel en welke gemoedsgestalten en werkzaamheden erdoor veroorzaakt worden. Ik zal het u zeggen.

Het vonnis van de dood grijpt deze mens aan in zijn geweten. Hij stemt alles toe, en daardoor veroordeelt hij zichzelf en moet hij zeggen: 'Het is buiten hoop, het is buiten hoop'. Dit oordeel velt hij niet alleen over zich als persoon, omdat hij zich als een doemwaardige ziet, maar ook over al zijn daden, zelfs de beste, en zijn overleggingen, die hij niet méér acht dan schade en drek, Filippenzen 3:7,8. En dit doet hij zo ruimhartig en ten volle dat hij met zijn gehele innerlijk ervan overtuigd is van nature een kind des toorns te zijn, Efeze 2:3, waardig om voor eeuwig van Gods aangezicht te worden verstoten.

Hij protesteert niet tegen God en geeft Hem ook niet de schuld. Integendeel, hij neemt de zonden geheel en al voor zijn rekening, terwijl hij erkent dat God hem zó geschapen heeft dat hij volkomen kon gehoorzamen. Daarom zegt hij: 'Heere,U bent rechtvaardig, al wilde U mij voor eeuwig verdoemen, want ik ben Uw mond weerspanning geweest, Klaagliederen 1:18. **Als u goed gelezen hebt, kunt u zien dat wij niet willen beweren dat de mens ertoe moet komen om net zo gewillig te zijn om verloren te gaan als om behouden te worden. Dat is een gevaarlijke dwaling die tegen Gods Woord ingaat en strijdig is met onze menselijke natuur. Maar de mens moet er wel toe komen dat hij Gods weg goedkeurt en Hem rechtvaardigt.**

De zondaar valt voor God op de knieën, en doet met de psalmist oprecht, onomwonden en royaal belijdenis van zijn schuld in het algemeen en in het bijzonder, zoals Psalm 32:5 aangeeft: 'Ik zal belijdenis van mijn overtredingen doen voor de HEERE'. Ach, hij erkent dat zijn schuld tot aan de hemel is gekomen, dat zijn zonden meer zijn dan het zand aan de oever van de zee, dat ze zwaarder zijn dan de bergen, dat ze om wraak roepen, en dat hij op geen enkele van duizenden vragen antwoord zou kunnen geven als God met hem in het gericht wilde treden.

Zijn hart begint hieronder te breken en te smelten, zodat hij werkelijk een treurende wordt en een gebrokene van hart, die zijn bed nat maakt met zijn tranen. Hij gaat de hele dag in het zwart, en zaait als het ware met tranen, Psalm 126. Hij is net als Rachel die weende en weigerde getroost te worden. Zijn hart wordt op het allerdiepst vernederd en verootmoedigd, zodat al de hoogten die zich tegen de kennis van Christus en de zalige weg van vrije genade verheffen, vernederd worden, en hij gewillig wordt om als een onwaardig hondje te smeken om een kruimel van vrije genade. Hij wordt gewillig gemaakt om zonder geld en zonder prijs (Jesaja 55) te kopen.

Daardoor wordt hij tenslotte gemaakt tot iemand die roepend tot God om genade smeekt, genade en geen recht. Hij zegt dan: O God, is er bij U geen vergeving, opdat U gevreesd wordt(naar Psalm 130:4). O, de ziel roept nu tot God om genade, zoals een veroordeelde om gratie en een drenkeling in het water om hulp roept, of Hij naar zo'n dode hond wil omzien.

De Borg als Pleitbezorger

De vierde die in deze gerichtshandeling een plaats heeft, is de Borg, de Advocaat of Voorspraak, de Scheidsrechter tussen God en de zondaar, die evenzeer Gods eer als de zaligheid van de zondaar behartigt. Van Hem zegt de apostel in 1 Johannes 2: 1: 'Indien iemand gezondigd heeft, wij hebben een Voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, de Rechtvaardige'. Deze Voorspraak, Die de toestand van de ellendige zondaar ziet, treedt toe tot de Vader, en zegt: 'O, Vader! Ik zie daar een arme, verloren zondaar in zichzelf. Hij ligt in zijn bloed te wentelen; Ik hoor dat hij over zichzelf klaagt en zich op de heup klopt. Mijn hart is in Mij omgekeerd, al Mijn berouw is tezamen ontstoken, Hosea 11:8. Och, laat hem in het verderf niet nederdalen; Ik heb verzoening gevonden, Job 33:24. Zie, hier is Mijn dadelijke en lijdelijke gehoorzaamheid tot betaling voor zijn schuld. Is die niet genoeg tot voldoening voor de allergrootste zonden? U stelt Mij immers voor als een betoning van Uw rechtvaardigheid, door de vergeving van de zonden in Mijn bloed, Romeinen 3:25. Omdat Ik de straf gedragen heb, och, laten Mijn striemen dan genezing toebrengen voor zo'n verslagene en verwonde'. Als

de Borg bij de Rechter van de gehele aarde zo ten gunste van de doemwaardige zondaar gesproken heeft, nadert Hij ook tot de ziel van de veroordeelde zondaar en maakt Zichzelf aan hem bekend in Zijn algenoegzame borgtocht. Hij laat zien dat Hij al degenen die door Hem tot God gaan, volkomen kan zaligmaken. Dit veroorzaakt in de ziel ook de meest onuitsprekelijke begeerten om deel en gemeenschap aan Hem te hebben.

Ondertussen is deze mens dikwijls verontrust of Hij juist voor hem in het bijzonder tot een Borg wil zijn. Daarom openbaart de Borg Zichzelf in Zijn bereidwilligheid nader aan de ziel; Hij komt heel nabij en overreedt de arme zondaar dat deze zich alleen maar aan Hem moet overgeven en zijn ziel op Hem moet wentelen. Dat doet de mens dan als antwoord op Zijn roepstem, en kiest Hem en Zijn gerechtigheid. Die alleen grijpt Hij aan tot verzoening, om daardoor voor God te kunnen bestaan. Hierdoor legt de ziel haar schuld op Jezus, neemt ze Zijn gerechtigheid aan. Ze raakt zichzelf dan zó kwijt dat ze van een Ander wordt en een vast fundament krijgt om in leven en sterven getroost te zijn.

Het vonnis

Het vijfde wat in aanmerking komt, is het vonnis dat de geduchte Rechter van hemel en aarde ten gunste van de arme zondaar uitspreekt. Daarin gaan wij de volgende zaken na.

- a. *de inhoud van het vonnis.* Dat houdt niet in dat de zondaar vrij en onschuldig is ten aanzien van datgene waarvan hij wordt aangeklaagd. Nee, Gods oordeel is een rechtvaardig oordeel dat op waarheid berust, omdat Hij de Rechter is Die recht doet en als de God van de waarheid alleen maar spreekt wat op waarheid berust.

Dit vonnis nu is tweeledig.

Het eerste deel ervan houdt in dat God de ziel van de schuld der zonde vrijspreekt, en wel van alle zonde, geen enkele uitgezonderd. Dat is de zonde voor en na de Heilige Doop, de erfzonde en de werkelijk begane zonden, de zonde voor en na zijn bekering. Hierdoor zal hij nooit en nooit om ook maar één van al die zonden in de verdoemenis komen. Dit eerste deel van het vonnis noemen we gewoonlijk de genadige vergeving en de volkomen kwietschelding van de zonde. Daarvan spreekt de Schrift overvloedig. De mens van wie de ongerechtigheden vergeven en de zonden bedekt zijn, wordt dan zalig gesproken, zoals we zien in Romeinen 4:6-8, vergeleken met Psalm 32: 1 en 2. Er is geen kwestie waarover de ziel méér verontrust is dan juist deze zaak, maar er is tegelijkertijd ook geen kwestie waar de Schrift zo overvloedig van spreekt. Dat is om alle verontrusting daarover weg te nemen. Al zijn de zonden groot en hemeltergend –de Heere zegt dat Hij ze

zal maken als sneeuw en witte wol, al waren ze zo rood als scharlaken en karmozijn. Al is de ziel bevreesd dat God de zonde zal bezoeken en haar daarvoor zal straffen – de Heere zegt: ‘Ik zal ze uitdelgen als een nevel en dikke wolk’, Jesaja 44:22 en Job 37:11. Ik zal ze achter Mijn rug, ja, zelfs in de diepte van de zee werpen’, Jesaja 38:17 en Micha 7:19. ‘Ze zullen daardoor, als ze gezocht worden, niet meer gevonden worden, omdat Ik nooit meer aan ze zal denken en ze zó ver van u wegwerp als het oosten verwijderd is van het westen’. Is de ziel bang dat nieuwe zonde en schuld de zaak teniet zullen doen? de Heere zegt: ‘Ik heb gezworen dat Ik niet meer op u toornen, noch op u schelden zal’, zie Jesaja 54:9.

Het *tweede deel* van dit vonnis houdt in dat de Rechter aan de ziel een recht tot het eeuwige leven toewijst. Want als de mens gerechtvaardigd wordt, wordt hij een erfgenaam naar de hoop van het eeuwige leven, Titus 3:7. Daardoor heeft hij vanaf de tijd dat hij de vergeving heeft ontvangen, een gegrond recht om God als zijn Vader te zien en de hemel als zijn vaderland en zijn erfdeel te verwachten. Hij is immers volgens Romeinen 8:17 een erfgenaam van God en een mede-erfgenaam van Christus Jezus.

b. Het *fundament* van dit vonnis. Dat is niet iets wat de mens heeft of doen kan, want alle roem wordt uitgesloten. De mens die gerechtvaardigd wordt, is voor God volgens Paulus in Romeinen 4:5 in zichzelf een goddeloze. Maar dit vonnis is gegrond op de volmaakte genoegdoening van Christus, zoals dezelfde Paulus in Romeinen 3:24-26 aantoonde: ‘En worden om niet gerechtvaardigd, uit Zijn genade, door de verlossing die in Christus Jezus is; Welke God voorgesteld heeft tot een Verzoening door het geloof in Zijn bloed, tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid, door de vergeving der zonden, die tevoren geschied zijn onder de verdraagzaamheid Gods, tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid in deze tegenwoordige tijd; opdat Hij rechtvaardig zij, en rechtvaardigende degene die uit het geloof van Jezus is’. Trouwens, geen mindere prijs dan de dadelijke en lijdelijke gerechtigheid van Christus kon een vertoornd God voldoen; daarom zegt de profeet Jesaja in hoofdstuk 53 duidelijke dat de straf, die ons de vrede aanbrengt, op Hem was, en door Zijn striemen ons genezing is geworden. O, wat is de weg van de genade dierbaar! Aan beide eisen van de wet om die te doen en daaronder te lijden wordt voldaan; al de deugden van God worden verheerlijkt. De Heere heeft als Rechter Zijn troon gevestigd op de twee pilaren van gerechtigheid en gericht. Dat wil zeggen: op gerechtigheid, voldaan door de oefening van het gericht aan de Borg, zodat goedertierenheid en waarheid tot eeuwige verwondering voor Zijn aangezicht uitgaan tot de arme zondaar.

De bekendmaking van het vonnis

De bekendmaking van het vonnis vindt in uitwendige zin plaats in het dierbare Woord van de Heere, waarin de weg van de rechtvaardigmaking helder en duidelijk geleerd en geopenbaard wordt, namelijk: wie in Christus gelooft, heeft het leven. Al de profeten geven er immers getuigenis van dat eenieder die in Christus gelooft, door Zijn Naam vergeving van zonden zal ontvangen. Dit vonnis wordt vroeger of later evenwel ook inwendig aan de gerechtvaardigde bekendgemaakt door de middellijke of onmiddellijke werking van de Heilige Geest.

Middellijk doet de Geest dit wanneer Hij de ziel verlicht door de kenmerken die God in Zijn Woord geeft van hen die gerechtvaardigd zijn, ook te doen opmerken in het eigen hart. Dit is het wat de apostel leert in Romeinen 8:16: 'De Geest getuigt met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn'.

Onmiddellijk doet de Geest dit zonder de kenmerken, als Hij de ziel van tijd tot tijd de vrijspraak zo krachtig doet ervaren, dat ze die ten volle kan geloven en ervaart dat het door blijdschap ruim in het hart wordt. Dan kan deze mens zeggen: 'Loof de HEERE, mijn ziel, en vergeet geen van Zijn weldaden. Die al uw ongerechtigheid vergeeft, Die al uw krankheden geneest; Die uw leven verlost van het verderf, Die u kroont met goedertierenheid en barmhartigheden; Die uw mond verzadigd met het goede, uw jeugd vernieuwt als eens arends'.

Dit was het eerste punt, namelijk de rechtvaardigmaking van de zondaar in Gods rechtsgeding.

Het geloof als middel

Nu gaan wij over tot het tweede; we gaan namelijk bezien wat de oorzaak is, het middel waardoor zo'n grote weldaad wordt ontvangen. Onze apostel zegt dat dit het geloof is: 'Wij dan gerechtvaardigd zijnde uit het geloof'. We hebben u in het voorafgaande laten zien dat de verdienende oorzaak van de rechtvaardigmaking alleen de gerechtigheid en genoegdoening is van de Borg Christus Jezus, Die een verzoening voor de zonde geworden is. Daarom moeten wij nu van het geloof spreken als de oorzaak, omdat het daartoe het middel of het instrument is. Om hier dieper op in te gaan zullen we u twee zaken onder de aandacht brengen.

Het eerste punt is waartegenover het geloof hier gesteld wordt. Als de apostel zegt dat het uit het geloof is, is het duidelijk dat hij hiermee alle goede en rechtvaardige daden die de zondaar gedaan zou kunnen hebben, en ook alle bekwaamheden die de zondaar zou kunnen hebben, ten enenmale uitsluit als ook maar de geringste oorzaak van verdienste in deze

belangrijke zaak. Dit blijkt duidelijk uit de gehele redenering van de apostel ten aanzien van de rechtvaardigmaking van de zondaar. In Romeinen 3:28 trekt hij de conclusie dat de mens gerechtvaardigd wordt door het geloof, zonder de werken van de wet. In Galaten 3:11 leert hij dit ook duidelijk. Titus 3:5 luidt: 'Hij heeft ons zalig gemaakt, niet uit de werken der rechtvaardigheid die wij gedaan hadden, maar naar Zijn barmhartigheid', zodat alle roem is uitgesloten.

En zoals de apostel de werken uitsluit door te zeggen dat het uit het geloof is, zo sluit hij het geloof zélf, dus het geloof-als-een-werk, ook uit. Het is immers niet het geloof zelf als een werk dat ons rechtvaardigt, maar datgene wat het geloof aanneemt, namelijk de volmaakte gerechtigheid van Christus. Het is niet de hand waardoor een bedelaar iets gaat bezitten, maar de aalmoes die hij met zijn hand aanneemt. Zo is het ook hier: het is niet de hand van het geloof die als een verdienende oorzaak de rechtvaardigheid aanbrengt, maar datgene wat de hand van het geloof aanneemt. Wat dit betreft zegt onze Heidelbergse Catechismus het heel mooi in het antwoord op vraag 61: 'niet dat ik vanwege de waardigheid mijns geloofs Gode aangenaam ben; maar daarom, dat alleen de genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus mijn gerechtigheid voor God is, en dat ik die niet anders dan alleen door het geloof aannemen en mij toe-eigenen kan'.

Omdat de apostel leert dat de rechtvaardigheid uit het geloof is, stellen wij dus vast dat alle werken, ja, zelfs het geloof-als-een-werk hier buitengesloten moeten worden, en dat het geloof niet anders beschouwd mag worden dan als een middel, een instrument of werktuig, waardoor de ziel zich Jezus Christus toe-eigent.

Ons tweede punt is dit. Als het geloof de instrumentele oorzaak is, wat zijn dan de werkingen van dat geloof als zo'n instrumentele oorzaak? Wij antwoorden dat Heere –om ons dit goed te laten begrijpen- in Zijn Woord uitdrukkingen gebruikt die ontleend zijn aan de ledematen en zintuigen van het lichaam. Om dit goed te begrijpen en ook met het doel dat ieder kan nagaan welke werkzaamheden hij in de ziel ervaart, zullen we de regel van Gods Woord volgen.

De instrumentele werking van het geloof wordt dikwijls van het *gehoor* afgeleid. We zien dat in Jesaja 55:3 en Psalm 45:11. In de ziel werkt het gehoor op een geestelijke wijze, zoals het ook functioneert in het lichaam. Dat betekent dat het oor niet alleen de uitwendige stem van de roepende Jezus hoort; maar in het bijzonder dat de ziel de inwendig roepende stem hoort, die tot haar komt in de beklagenswaardige staat waarin ze verkeert. Die stem wil haar bemoedigen en de vrijmoedigheid geven om tot Jezus de

toevlucht te nemen. Deze stem is in die woorden die door God de Heilige Geest bekrachtigd worden, woorden zoals: 'Wees goedsmoeds, ellendige, de Meester roept u!', Kom herwaarts tot mij, belaste en beladene, en u zult rust vinden!' 'Wend u naar Mij toe, en word behouden, o alle gij einden der aarde, want Ik ben God, en niemand meer!'. Deze woorden hoort de ziel als de stem van God. Het is de stem van God voor haar in het bijzonder. Het is de stem van God die haar vrijmoedigheid geeft en de genadedeur voor haar openzet. En dat zo'n dode hond geroepen wordt, wekt verwondering. Dit wekt de aandacht, en de uitwerking is dat men het goddelijk getuigenis toestemt. Ja, dit doet vluchten tot de hoornen van Gods altaar. Zie in *Het ABC des geloofs* meer over het woord 'horen'.

De instrumentele werking van het geloof wordt ook van het *zien* afgeleid. Daarom wordt het geloof een zien en aanschouwen genoemd. Zie jesaja 33:17. Dat houdt in dat God met Zijn bovennatuurlijk licht Zijn eigen Zoon openbaart in de ziel van de ellendigen. Zij zien een weergaloze schoonheid en uitnemende voortreffelijkheid in Hem. Ze zien dat Hij in al hun omstandigheden voor hen geheel en al geschikt en volstrekt noodzakelijk is. Daardoor gaan ze Hem zo hoogachten en wordt de liefde werkzaam. Daardoor komt de ziel ertoe Hem te kiezen met verwerping van alles wat wordt aangedragen, omdat de ziel kan zeggen dat ze alles voor schade en drek rekent om in Christus gevonden te worden, Filippenzen 3: 8 en 9.

De instrumentele werking van het geloof wordt eveneens van de *voeten* afgeleid, waardoor het geloof een gaan en komen, ja zelfs een vluchten tot Jezus is om in Hem een schuilplaats te vinden en in een hoog vertrek gesteld te worden. Zie in *Het ABC des geloofs* over het woord 'komen'.

Ten slotte worden deze werkingen –om er niet meer van te zeggen- afgeleid van de *handen en armen*, want het geloof neemt Jezus aan en omhelst Hem als de aangeboden Borg, waarbij men Hem in het bijzonder voor zichzelf toe-eigent om vergeving van de zonden in Zijn bloed te ontvangen.

Zo ziet u dus dat het geloof in het stuk van de rechtvaardigmaking alleen een instrumentele oorzaak is, een middel waardoor de ziel de roepende stem van God hoort, de aangeboden Middelaar ziet, naar Hem vlucht, Hem omhelst en Hem aanneemt.

2.

Het gevolg van deze uitnemende weldaad waarover wij spraken, maakt de apostel ons heel duidelijk als hij zegt dat wij vrede hebben met God door onze Heere Jezus Christus. Wat deze woorden betreft, moeten we op enkele zaken letten.

Vrede met God

Dat is allereerst op het gevolg zelf, de vrede met God. Omdat dit niet zozeer bij onze bedoeling past nu we de eigenschappen van het geloof behandelen, zullen we er kort in zijn. Ieder van ons weet dat de vrede die er in de staat der rechtvaardigheid was tussen God en de mens, is verbroken door de moedwillige zonde en ongehoorzaamheid van onze eerste voorouders. Ieder mens leeft daardoor van nature in een onverzochende situatie en is zó lang onder de toorn en de vloek van God tot hij door het geloof met Christus wordt verenigd. Hierdoor komt de ziel in een verzochende verhouding met God, die in de Schrift gewoonlijk de vrede met God wordt genoemd. Deze vrede heeft een aantal kenmerken.

- a. Er is een algehele verwijdering van alles wat oorzaak van vijandschap kan zijn. Want God legt Zijn toorn en vijandschap af nu Hij door Christus met de ziel verzoend is. In Jesaja 27:4 staat: 'Grimmigheid is bij Mij niet'. Hij werpt de zonde achter Zijn rug om er nooit meer aan te denken. Daarom is de blijde uitroep van de ziel: 'Troost, troost mijn volk, uw strijd is vervuld, uw ongerechtigheden zijn verzoend', zie Jesaja 40:1.
- b. Deze vrede wordt gekenmerkt door het in stand houden van onderlinge vriendschap en het oefenen van gemeenschap tussen God en de gelovigen. Het is alsof God de ziel in Zijn armen draagt. Hij licht het juk van het kinnebakken en reikt haar voedsel toe, Hoséa 11:4. Hij neemt ze bij de hand en leert haar gaan. Hij leidt haar ook tot de heerlijkheid en de volheid die er in Hem voor haar zijn, want Hij is de Fontein van het Leven. Hij maakt haar Zijn wegen bekend en openbaart haar Zijn verborgenheden. En van hun kant wandelen zij met Hem evenals Henoch deed, met een kinderlijk ontzag en met eerbied maar toch ook met een vast vertrouwen dat Hij met hen zal doen en voor hen zal handelen zoals een vader doet ten opzichte van zijn kinderen. Zij maken Hem al hun wegen bekend en leggen hun zorgen en moeiten in Zijn schoot. In allerlei omstandigheden vluchten zij tot Hem en schuilen ze bij Hem. Zo was Abraham een vriend van God, Jakobus 2:23. En Christus noemt Zijn discipelen niet knechten, maar Zijn vrienden, Johannes 15:15.
- c. Deze vrede is een stille kalmte in de ziel, waarbij ze geniet van de stille rust na alle hevige beschuldigingen van het geweten. Dat is immers gereinigd en besprengd met het bloed van Jezus Christus, dat ons van alle zonden reinigt. Ja, de ziel proeft en geniet een vrede in God, die alle

verstand te boven gaat; de zachtmoedigen beleven nu vreugde op vreugde, en de ellendige mag zich in God verblijden.

- d. Tenslotte is het –om niet meer te noemen– een vrede met alle schepselen. De engelen worden voor de ziel gediensstige geesten om haar op al haar wegen te bewaren en op de handen te dragen, Psalm 91:11 en 12. Al het geschapene lacht haar toe, want het verbond des vredes, waarin de ziel verkeert, strekt zich uit tot de stenen op het veld, Job 5:23. En Hoséa 2:17 zegt: ‘Ik zal te dien dage een verbond voor hen maken met het wild gedierte des velds, en met het gevogelte des hemels, en het kruipend gedierte des aardbodems’. Ja, het is een vrede met alle godzaligen, omdat zij onderling met Christus verenigd zijn door het geloof en met elkaar door een oprechte liefde.

Vrede door Christus

Vervolgens zegt de apostel dat die vrede er is door Christus Jezus, de Zoon van God. Hij is voor Zijn volk een Heiland en Zaligmaker geworden om hen van hun zonde te verlossen. Hij is gezalfd tot Profeet, Priester en Koning om voor Zijn kinderen te zijn tot wijsheid, rechtvaardigmaking, heiligmaking en een volkomen verlossing.

Deze vrede is er door Hem als de verdienende Oorzaak. Als Middelaar heeft Hij immers aan God voldaan in plaats van de zondaar, en daardoor de vrede verworven. Daarom wordt Hij in Jesaja 9:5 de Vredevorst genoemd. Hij is ook de Aankondiger van deze vrede, want toen Hij in de wereld kwam, heeft Hij vrede verkondigd aan hen die verre waren en aan hen die nabij waren, Efeze 2:17. Deze vrede is er door Hem als Jezus en als Christus, omdat Hij daadwerkelijk door de werking van de Heilige Geest ervoor zorgt dat deze vrede, die in de ziel wordt ingestort, mag genoten worden. Gods Koninkrijk is immers niet spijze en drank, maar rechtvaardigheid en vrede en blijdschap door de Heilige Geest, Romeinen 14:17. Deze vrede is er – ten slotte– door Hem als Jezus en als Christus, omdat ze alleen in stand kan blijven als de ziel voortdurend van Hem gebruikmaakt om het geweten te reinigen.

De apostel verklaart deze vrede vanuit de rechtvaardigmaking door het geloof. En zo is het. De vrede moet daar noodzakelijk op volgen, want voor degenen die de gerechtigheid van Christus aangegrepen hebben, wordt het handschrift der zonde dat tegen hen was, uitgewist. Kolossenzen 2:14.

Waar de oorzaak van de vijandschap is weggenomen, daar is vrede!

Toepassing

Zie, mijn geliefden, zo heb ik dit leerstuk enigszins helder aan u voorgehouden. Het is een leerstuk waarvan heel veel afhangt, een leerstuk dat in onze kerk zuiver geleerd en beleden wordt. Het is een leerstuk waardoor de gehele wereld voor God verdoemelijk wordt gesteld en de vrije genade van God op z'n hoogst wordt verheerlijkt. Het is een leerstuk dat vol troost is voor een ellendig en in zichzelf verdoemelijk zondaar, omdat hij duidelijk mag zien hoe God door de enige offerande van Christus aan het kruis de goddeloze kan rechtvaardigen, zonder enige van Zijn deugden te krenken. Laten we daarom trachten op geestelijke wijze gebruik te maken van alles wat behandeld is.

Toepassing in de praktijk van het leven

Deze stof ter overdenking kunnen we gebruiken om verkeerde meningen te weerleggen, maar we moeten ze ook gebruiken als toets in de praktijk van ons leven. Wat dit laatste betreft, zijn er twee vormen van gebruik mogelijk, namelijk voor natuurlijke, niet-wedergeboren mensen en voor Gods kinderen en gunstgenoten.

Kom hier, zondaars en zondaressen, en sta bij deze geloofswaarheid toch eens wat stil, opdat alle leugenachtige gronden en uitvluchten ontmaskerd mogen worden.

Onderzoek uzelf, mijn geliefden, hoe u tegenover dit leerstuk staat, niet alleen wat uw begrip en inzicht van de geloofswaarheid betreft, maar vooral wat u hier bevindelijk van kent, want daar zal het voor uw onsterfelijke ziel het meest op aankomen.

Onderzoek uzelf of u op bevindelijke wijze, door het licht van de Geest, God als een rechtvaardig en heilig Rechter hebt leren kennen. Degenen die gerechtvaardigd zijn, hebben God zo gezien. En ach, wat was dat voor hen een ervaring die hun ziel aangreep en doorkliefde, omdat ze niets hadden waarmee ze God konden tegemoetkomen om Hem antwoord te geven op ook maar één van de vele duizenden vragen.

Wie gerechtvaardigd is, heeft zijn zonden leren kennen in het godonterend karakter ervan. En ook heeft hij leren zien hoe groot en verdoemenswaardig ze zijn. Daardoor moest hij in de droefheid en bitterheid van zijn ziel uitroepen: 'Wee mij, dat ik gezondigd heb!' O, mijn geliefden, wie nooit smart en droefheid in de ziel hebben gekend, zijn ook nooit gerechtvaardigd, want degenen die God rechtvaardig verklaart, waren ziek, belast en beladen. Ja, ze waren verbroken van hart en verslagen van geest. Ze hebben evenals Efraïm op de heup geklopt en met de tollenaar op de borst geslagen, terwijl ze uitriepen: 'O God, wees mij zondaar genadig!'.

Degenen die gerechtvaardigd zijn, werden ook van al hun eigen werken en hun eigen gerechtigheid weggedreven. Ze hebben hun beste daden kunnen veroordelen en het doodsvonniss kunnen onderschrijven. Ze hebben ze gezien als een wegwerpelijk kleding, en zelfs als schade en drek. Daardoor zagen ze ook dat door de werken van de wet niemand gerechtvaardigd kon worden, en leerden zij alles opgeven als dingen 'buiten hoop'. Zo hebben zij voor God leren kruipen als een worm. En zo hadden ze de strop om de hals, roepend om genade en geen recht.

Wie gerechtvaardigd is, heeft de Middelaar leren kennen in Zijn volstreekte noodzaak en volledige bereidwilligheid. Hij heeft in zijn hart Jezus'roepende stem gehoord, en toen hij Zijn roepende en nodigende stem hoorde, is hij met zijn gehele hart en alles wat in hem is, naar de Borg gevluht. Hij heeft Hem aangenomen en zichzelf voor tijd en eeuwigheid aan Hem overgegeven. Wie gerechtvaardigd is, heeft –als gevolg van de oefening van het geloof- in meerdere of mindere mate iets ondervonden van de vrede tussen God en zijn ziel. Hij heeft ondervonden dat de last van zijn zondepak minder zwaar werd. Hij heeft ervaren dat er wat ruimte en rust in zijn hart kwamen, en ook enig vertrouwen dat God hem genadig zal zijn omwille van Zijn Zoon. En hoewel hij het gevoel hiervan niet altijd heeft en het er ook niet voor houden kan, weet hij toch dat het gebeurd is, terwijl het bij hem leeft: 'O, dat ik het opnieuw mag hebben!'

Toetsing in het geweten

Als ieder deze dingen nagaat en zijn ziel toetst aan de goddelijke waarheden, dan zal hij daaruit kunnen afleiden of hij deze weldaad wel ontvangen heeft, of niet. Wat zegt uw geweten op al deze kenmerken? Zegt het dat u deze dingen nooit ondervonden heeft? o, wat is uw toestand dan beklagenswaardig, als u zo leeft en sterft!

U zult voor de Rechter van de gehele aarde gebracht worden, en dan tot de bergen en heuvels roepen met de vraag u te bedekken, maar dat zal u niet helpen. Hoe zult u kunnen staan voor Zijn ontzagwekkende majesteit? Het boek van Gods wet en dat van uw eigen geweten zullen eens geopend worden om tegen u te getuigen.

Er zal dan immers geen voorspraak voor u zijn, geen oog om medelijden met u te hebben, geen druppel van barmhartigheid en genade. Want u hebt die genade verwaarloosd en in deze welaangename tijd niet ter harte genomen wat tot uw vrede dient.

Och, dat de schrik des Heeren en de zekerheid ten aanzien van de aanstaande dingen u toch zouden bewegen om vandaag nog acht te slaan op alles wat tot uw zaligheid zo volstrekt nodig is! Och, dat uw hart net als dat

van de stokbewaarder zó doorstoken zou worden, dat u ging roepen: 'Wat zal ik doen om Gods toorn te ontvluchten?'

Daarom bevelen wij u de volgende middelen aan.

Middelen

Sta er gedurig naar om God hier als een Rechter te leren kennen, opdat in uw ziel een heilige eerbied voor Zijn hoogheid mag ontstaan, en u Hem te voet mag vallen om uw Rechter om genade te bidden.

Tracht op allerlei manieren uw zonden te leren kennen, en vooral dat ze zó zwaar op uw ziel mogen wegen dat u het er niet langer onder uit kunt houden, en als een melaatse uzelf bij God aanklaagt.

Doe als iemand die belijdt tegen alle geboden van God zwaar gezondigd te hebben. Dit eist God dat u alleen uw ongerechtigheden kent (Jeremia 3:13), opdat u gerechtvaardigd wordt.

Hoewel uw zonden groot en zwaar zijn tegen al de geboden van God, moet u niet wanhopig zijn, want er is tóch een Middelaar! Er is een Voorspraak bij de Vader, en Zijn bloed reinigt van alle zonden, al waren ze als scharlaken en karmozijn.

Deze Borg biedt Zich aan u aan om u tot een oorzaak van zaligheid te worden, ja, van volkomen zaligheid. Sta dan niet van ver, maar omdat de Meester Christus u roept en nodigt, o, kom dan tot Hem en werp uw eigen gerechtigheid weg. Neem alleen Zijn gerechtigheid aan, de Zijne alleen! Zeg van de Heere: 'In de HEERE zijn gerechtigheden en sterkte; tot Hem zal men komen, Jesaja 45:24. En als u ervaart dat u zo machteloos bent, o, Hij wil Zijn hand tot de kleinen wenden, Zacharia 13:7. De ziel die gewillig is, wil Hij trekken, want Hij heeft een arm met macht.

Nog méér argumenten

Is het na alles wat gezegd is, nog nodig extra argumenten aan te voeren om u op te wekken naar Jezus te vluchten? Let op het volgende.

Allereerst is er, arme zondaar, geen andere weg om van het zware en ondraaglijke pak van uw zonden bevrijd te worden. 'En de zaligheid is in geen ander; want er is ook onder de hemel geen andere naam, die onder de mensen gegeven is, door welke wij moeten zalig worden', Hand. 4:12. Uw eigen gerechtigheid, het opknappen en daardoor kwellen van uw ziel zullen God ten aanzien van u nooit tevreden kunnen stellen. De Heere zegt: 'Al wiest gij u met salpeter, en naamt u veel zeep, zo is toch uw ongerechtigheid voor Mijn aangezicht getekend', Jer. 2:22. Al wilde u alles, ja, zelfs het beste aan God geven, het zou niet afdoende zijn om uw ziel te verlossen.

Denk er toch aan dat hoe langer u blijft uitstellen, u de schuld hoe langer hoe groter maakt en de vergeving des te moeilijker. Want hoe langer de ziel in de zonde leeft, hoe meer eelt er op het geweten komt. En ook wordt God steeds meer vertoornd, zodat Hij tegen zulke mensen zal zeggen: 'Dewijl Ik geroepen heb en gijlieden geweigerd hebt, zo zal Ik ook in ulieder verderf lachen. Spreuken 1 : 24-28.

Denk eraan dat uitstel een bewijs is dat u weinig achting hebt voor het dierbaar bloed van Jezus Christus, dat betere dingen spreekt dan dat van Abel. Zou het dan niet rechtvaardig zijn, als dat bloed eens gaat roepen om wraak?

Denk er toch aan dat vandaag nog, op deze dag, als u het Woord mag horen, de liefdevolle Jezus bij het zien van uw dwaasheid u roept om te komen en te kopen, zonder geld en zonder prijs. Bedenk dat Hij Zich aan u aanbiedt als een volkomen Zaligmaker. Ja, Hij wacht er zelfs op u genadig te zijn. Hij wacht niet alleen, maar Hij staat over u te wenen, opdat u op deze dag toch zou mogen begrijpen wat tot uw vrede dient.

Ten slotte: uw zonden mogen nog zo ernstig, zo groot en zo hardnekkig zijn, maar Hij zal ze maken als sneeuw en witte wol, want dat is Zijn eigen woord. 'Ik zal ze uitdelgen', zegt Hij. Daarom smeken wij u alleen, dat u naar Hem toe vlucht, omdat Hij u de genadescepter toereikt. En als een dienstknecht van God verzekeren wij u, dat degene die komt, geenszins uitgeworpen zal worden!

Lessen voor Gods kinderen

Welgelukzalig bent u, omdat uw ongerechtigheid vergeven en bedekt is. God zal nooit meer op u toornen of schelden, want Zijn toorn is van u afgewend. Zijn vaderlijk en vriendelijk aangezicht is naar u toegewend, en dat zal zo zijn tot in eeuwigheid.

Kinderen van God, doe uw uiterste best om gedurig bij deze waarheid stil te staan. Denk veel aan de toestand waarin u verkeerde, toen God in genade op u neerzag. Toen was u hopeloos en hulpeloos, en lag u in uw bloed, maar God sprak toen: 'Leef, ja, leef!' O, dit zal de hardheid van uw ziel doen smelten, dat God naar zo'n dode hond omzag. En het zal u bemoedigen, in wat voor nood en dood u nog komen mocht, want Hij Die u verlost heeft, zal u nogmaals verlossen.

Zie door het geloof steeds weer hoe alle deugden van God verheerlijkt zijn in de weg der genade. Laat dit in u een eeuwige verwondering en aanbidding teweeg mogen brengen, dat God rechtvaardig is en kan blijven, en dat Hij Degene is Die rechtvaardigt hen die in Christus geloven.

Denk toch veel aan de Borg en de losprijs die Hij voor u betaald heeft. Dat was geen zilver of goud, of iets dergelijks, maar Zijn bloed en Zijn leven. En dat deed Hij toen u een vijand was! denk hieraan opdat u hierdoor mag worden aangemoedigd om God met lichaam en ziel beide te verheerlijken.

Als u de vrede door Jezus Christus verkregen hebt, o, tracht die vrede dan ook steeds door het gelovig gebruikmaken van Hem te behouden en te bewaren. Er is hiervoor geen andere weg. De zonden zullen het steeds opnieuw donker voor u maken, maar als u Hem steeds opnieuw aangrijpt, zult u ervaren dat Zijn striemen u genezing aanbrengen.

Houd vooral in het oog dat dit leerstuk u moet aansporen om vruchten van gerechtigheid voort te brengen, opdat u zelf ook mag zien dat uw geloof door de liefde werkzaam is.

Troost

Kinderen van God, laat dit leerstuk toch tot uw troost dienen in alle omstandigheden van het leven. Het is immers vol met troost. Bent u in allerlei moeilijke omstandigheden, waardoor u er niets meer van kunt zien, o, weet dan dat u gerechtvaardigd bent. God is voor u een verzoend God en Vader in Christus. Als Hij dan voor u is, wees er dan van verzekerd dat een vrouw haar zuigeling zou kunnen vergeten, maar Hij zal u nooit vergeten, want u bent in Zijn beide handpalmen gegraveerd, en uw muren zijn steeds vóór Hem.

Bent u in duisternis, in benauwdheid en angst, en zegt u menigmaal: 'De Heere heeft mij vergeten, mijn weg is van en voor de Heere verborgen, en mijn recht gaat aan mijn God voorbij'? O, weet dan toch dat het licht voor de rechtvaardigen is gezaaid; uw God zal op Zijn tijd het licht uit de duisternis voortbrengen.

Als u hier gehoond, gesmaad en gelasterd wordt, weet dan dat uw naam toch is ingeschreven in het boek des levens. Geen enkele vijand zal die naam daaruit kunnen schrappen; integendeel, alle tong die in het gericht tegen u opstaat, zal uitgedelgd worden, en u zult over hen het oordeel uitspreken.

Als de zonden u drukken, dan is het God Die u gerechtvaardigd heeft. De losprijs is door de Borg gegeven tot de laatste penning toe. Hij leeft tot in eeuwigheid om voor u te bidden, en de Vader hoort Hem altijd.

Als u voor de dood bevreesd bent, dan is hier de troost tegenover die koning der verschrikking. Als God u de zonden vergeeft omwille van Zijn Zoon, dan is de dood ontwapend, en mag u met Paulus zeggen, in Korinthe 15:55-57: 'O dood, waar is uw prikkel? Hel, waar is uw overwinning? De prikkel nu des doods is de zonde, en de kracht der zonde is de wet. Maar Gode zij dank, Die ons de overwinning geeft door onze Heere Jezus Christus'

Amen.

BIJLAGE 2: Prof. G.Wisse

Als ik geen gerechtigheid heb, dan komt God in de Evangelie-belofte mij bekend maken, dat **Hij** voor een gerechtigheid heeft gezorgd.

Dit is de betekenis van de 'gerechtigheid Gods', waar Paulus van sprak.

Het was het stuk waar Luther zo mee worstelde. Toen Luther, aanvankelijk aan zichzelf ontdekt, zich een verloren zondaar voor God gevoelde, kwelde hem bijzonder dat woord 'gerechtigheid Gods'. Hij verstond er, echt Rooms, alleen Gods wrekende en lonende gerechtigheid onder. En dat wierp de deur voor hem in het nachtslot. Totdat het de Heere behaagde, hem hierover het licht te doen opgaan. Namelijk, dat bij Paulus dit woord 'gerechtigheid Gods' inhield, dat waar wij geen gerechtigheid meer hadden te presenteren, God nu voor een gerechtigheid had gezorgd. En wel zulk een, die geheel en al aan God voldeed.

Dat was dus niet een gerechtigheid, die wij **aan God** hadden te brengen, maar een die door God **aan ons** werd geschonken. Dat was de Borgtochtelijke Christus.

Toen vielen Luther de schellen van de ogen, en door een geschonken geloof deze gerechtigheid omhelzende, werd het Pniël geboren in Luther's ontroerde ziel. En zo gaat het naar het wezen met ieder gekende des Heeren. Het geloof omhelst dus Christus, zoals die in de belofte Gods ons geschonken wordt.

De rechtvaardigmaking in de vierschaar der consciëntie

A

Wanneer wij over de rechtvaardigmaking in de vierschaar der consciëntie horen, denken wij aan de zogeheten vierschaarervaring, zoals die ook vandaag nog in bevindelijke kring als de grote zaak van het christen-zijn aangeduid wordt. De term rechtvaardigmaking in de vierschaar der consciëntie is bij hen geen zinnebeeldige voorstelling van zaken. Het gaat om een werkelijke vierschaarbeleving met een Rechter, een aangeklaagde, aanklagers, een advocaat en een vonnis.

In het dodelijkst tijdsgewricht, wanneer God Zijn vierschaar spant en met de zondaar richten en afhandelen gaat, verschijnt werkelijk God de Vader als Rechter; de Wet, de duivel en het geweten als de aanklagers; de schuldige zondaar staat in deze vierschaar als de aangeklaagde; Christus treedt op als de Advocaat en de Heilige Geest als de Griffier, Die het vonnis van God, de Rechter, aan de zondaar bekendmaakt.

Twee dingen vallen bij deze vierschaarervaring op:

- 1) De vierschaarervaring neemt dikwijls visionaire vormen aan. Men ziet God de Rechter op Zijn troon, hoort de beschuldigingen van Satan, de Wet en het geweten, ziet Christus de advocaat tussentreden en hoort Hem hen ten goede pleiten en verneemt het vrijsprekend vonnis van God door de inwendige bekendmaking van de Geest.
- 2) Deze vierschaarervaring is beslist iets anders dan het geloof in Christus. Het geloof in Christus is niet hetzelfde als gerechtvaardigd te zijn in de vierschaar der consciëntie. Men kan in Christus geloven, Hem zelfs door het geloof omhelzen, maar toch niet gerechtvaardigd zijn in de vierschaar der consciëntie.

Deze voorstelling van zaken roept veel vragen op. De vraag is:

- In hoever is deze voorstelling van zaken bijbels?
- Waar komt deze voorstelling van zaken vandaan?

Allereerst: wat verstaan wij onder de term: de rechtvaardigmaking in de vierschaar der consciëntie?

Het is een term, die in de theologie van de Nadere Reformatie en de Puriteinen gebruikt werd. Wat wilden zij daarmee zeggen?

In de eerste plaats:

Het beeld van de vierschaar, wordt door de Puriteinen en Hollandse oudvaders gebruikt om er op te wijzen, dat de rechtvaardigmaking een rechterlijke handeling is. God doet wat rechters in de vierschaar doen. **In de rechtvaardiging van de zondaar** spreekt God als Rechter, vanwege de genoegdoening van Christus, de schuldige zondaar vrij van schuld en straf en geeft hem een recht op het eeuwige leven. Het beeld van de vierschaar is in dit spreken over de rechtvaardigmaking bedoeld als een illustratie, niet als een ervaring. Zij willen daarmee beklemtonen, dat de rechtvaardiging niet is een rechtvaardigheid instorten, maar een rechtvaardig verklaren, door God als Rechter. De zondaar, die in Christus gelooft wordt vanwege Christus' gerechtigheid vrijgesproken van schuld en straf. De gelovige is in Christus rechtvaardig voor God en niet vanwege het bezit van een gerechtigheid in zichzelf.

B

In de tweede plaats:

Zij spreken over de rechtvaardigmaking in de vierschaar der consciëntie om aan te tonen, dat deze rechtvaardig verklaring verband houdt met het geweten van de zondaar. Het gaat over een rechtvaardig verklaring in de rechtbank van het geweten. In dit opzicht gaat het dus wel degelijk over een ervaring. Het gaat over wat er in het geweten van de zondaar gebeurt. In de hof van het geweten ontvangt de zondaar, die in Christus gelooft, de vrijspraak van zijn zonden en schuld. Zij verstonden daaronder het getuigenis van de Heilige Geest, dat de zondaar kennis en zekerheid geeft, dat God al zijn zonden om Christus' wil vergeven heeft en hem aangenomen heeft tot Zijn kind en erfgenaam.

Dit getuigenis van de Heilige Geest in de hof van het geweten geschiedt middellijk en onmiddellijk:

- a) Middellijk getuigt de Geest in het geweten door de kenmerken van de gerechtvaardigden.
- b) Onmiddellijk getuigt de Heilige Geest door een bijzonder en direct getuigenis in het geweten door het woord van Gods belofte.

C

Uit deze korte uiteenzetting leren wij twee belangrijke zaken:

- 1) Het beeld van de vierschaar werd als een illustratie gebruikt om aan te geven, dat het in de rechtvaardigmaking van een zondaar om een rechterlijke daad van God gaat. Tegenover de beschuldigingen van de Wet, de satan en het eigen geweten spreekt God als Rechter de zondaar, die in Christus gelooft, vrij van schuld en straf.
- 2) De uitdrukking “rechtvaardigmaking in de vierschaar der consciëntie” werd gebruikt om er op te wijzen, dat deze rechtvaardiging, deze vrijspraak van schuld en straf, ontvangen werd in de hof van het geweten. Daarom maakte men verschil tussen de hof, de rechtbank of vierschaar van God en de vierschaar, de hof en de rechtbank van het geweten. Wij moeten om de bedoeling van de oudvaders te verstaan, de term rechtvaardigmaking in de vierschaar der consciëntie, vooral zien in verband met het geweten van de zondaar.

De consciëntie of het geweten.

Het geweten neemt een belangrijke plaats in, in de theologie van de Puriteinen en de Nadere Reformatie. Zij noemden het geweten:

Gods afgezant en onderkoning in ons hart; Gods verspieder in het binnenste van ons; Gods stem in onze ziel; Gods wachter in de stad mensenziel; Gods gerechtsdienaar, die ons arresteert.

Wij moeten dit spreken over het geweten zien als ernstige pogingen om de bijbelse noties van het geweten te omschrijven. Zij zochten daarmee recht te doen aan de plaats en de functie van het geweten.

Zij noemden het geweten vooral: **Gods gerechtshof binnenin ons.**

- 1) Het geweten houdt boek van alles wat gedaan is. Een dagboek waar alles in staat.
- 2) Het geweten is een getuige. Weet wat wij gedaan en niet gedaan hebben.
- 3) Het geweten is een beschuldiger of ontschuldiger.
- 4) Het geweten is een rechter, die vonnis velt. Zegt: dit is goed en dit is kwaad.
- 5) Het geweten is de uitvoerder van het vonnis. Straft met onrust, veroordeling en vrees voor Gods gericht of beloont met vrede en rust.

D

De Puriteinen en Nadere Reformatie wisten hoe belangrijk het geweten is. Zij wisten dat het bekeringsproces van overtuiging, vrees, verslagenheid over de zonde, geloven van het Evangelie, vluchten tot Christus, troost en vrede van de Heilige Geest, zaken waren die zich afspeelden in de ervaring, in het geweten van de mens.

In hun pastorale theologie gingen zij vooral in op de vraag: wat kan een zondaar gerust stellen, die onder een gevoel van schuld en zonde, benauwd en verslagen is?

Hoe kan ik weten, dat God mij om Christus' wil heeft vrijgesproken van schuld en straf?

Hoe krijgt iemand vrede in het geweten en vrede met God? Wat kan een verontrust en benauwd geweten tot rust brengen?

Daarom betrokken zij de beleving van de rechtvaardiging voor God op het hof van het geweten.

Het proces van overtuiging van zonde, vervloeking door de wet, aanklachten van satan, geloven in Christus en ontvangen van de vrijspraak van schuld en straf speelt zich af in de hof van het geweten.

Hun hoofdgedachte was:

In de bekering richt God Zijn rechtbank op in het geweten overtuigt van zonde, laat de Wet spreken en vloeken, er wordt in het geweten een veroordelend vonnis over de zondaar uitgesproken, er ontstaat vrees en beven voor God als Rechter, God brengt tot bekering en berouw, overtuigt van de billijkheid van Gods straffen, geeft kennis van de weg der zaligheid door het geloof in Jezus Christus, brengt tot hongeren en dorsten naar Christus en Zijn gerechtigheid, verwekt het zich verlaten op Christus tot redding van de verdiende toorn, overtuigt de ziel dat men deel heeft aan Christus. De Heilige Geest brengt daarna vrede in het geweten door de vrijspraak in de hof van het geweten af te kondigen. Door dit bijzonder getuigenis van de Heilige Geest wordt de zekerheid verkregen dat men deelt in Gods vergiffenis en aangenomen is tot Zijn kind en erfgenaam.

Het laatste, namelijk het onmiddellijk getuigenis van de Heilige Geest werd als een aparte, speciale beleving gezien. Dikwijls is het een crisiservaring (zo beschrijft ook John Owen dit). Door een crisis van strijd, vrees en twijfel komt men tot de zekerheid, dat al onze zonden ons vergeven zijn en God ons in Christus heeft aangenomen tot Zijn kinderen en erfgenamen.

Het getuigenis van de Heilige Geest is een daarin is een daarin een allesoverwinnend getuigenis, dat alle twijfel overwint, brengt alle beschuldiging tot zwijgen. Gaat gepaard met een overstelpend gevoel van Gods liefde, is een aanschouwen van Gods heerlijkheid, ontvangen van het zegel en het onderpand dat wij een kind van God zijn. Dit onmiddellijk getuigenis van de Heilige Geest is daarbij doorslaggevend. Naast vele vormen van zekerheid is dat toch de beste vorm van zekerheid.

Als slotconclusie zien wij (en dan natuurlijk in grote lijnen gesproken):

- a) Dat zij het beeld van de vierschaar als illustratie voor de leer van de rechtvaardiging gebruiken.
- b) Dat zij er van spreken, dat God in de bekering, vanaf het begin van de overtuiging, Zijn rechtbank opricht in het geweten.
- c) Dat het gehele bekeringsproces uitloopt op het alle twijfel overwinnende getuigenis van de Heilige Geest, waardoor we de vrijspraak van God, de zekerheid van de vergeving van de zonden en ons kindschap verkrijgen.

Wat vooral naar voren komt is dat zij onderscheid maken tussen:

- a) Een gerechtvaardigd zijn voor God, dus ten opzichte van God, in Gods rechtbank, Gods hof, dat is door een oprecht geloof in Jezus Christus.
- b) Een gerechtvaardigd zijn in het geweten, dus ten opzichte van onszelf, dat is door het ontvangen van het vrijsprekend vonnis van God door middel van de beloften van het Evangelie en het getuigenis van de Heilige Geest.

E

De strijd van de gelovige met de omhelzing van dit vrijsprekend vonnis.

De omhelzing van deze vrijspraak is niet louter een verstandelijke zaak. Niet een kwestie van: het staat in de Bijbel en dat geloof ik.

Wij moeten hier toch weer denken aan het geweten. Wanneer ons geweten ons beschuldigt en de Wet ons vervloekt, wordt ons hart niet gerust gesteld door alleen maar in de Schrift te lezen, dat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet zal verderven maar het eeuwige leven hebben. Het geloof wordt aangevochten en bestreden.

Daarom moeten wij ook in de hof van ons geweten gerechtvaardigd worden. Dat is geen tweede rechtvaardigmaking en ook geen aparte vierschaarervaring, maar een bekendmaking van de rechtvaardigmaking door het geloof aan ons hart en geweten door het getuigenis van de Heilige Geest.

John Owen zegt ervan:

“De belofte van het Evangelie, ingebracht in de ziel door de Heilige Geest en ontvangen door het geloof, maakt de rechtvaardiging van een gelovige compleet in zijn eigen geweten en geeft hen een verzekerde vrede met God.” Blz. 300, deel 3.

F

De bekendmaking van iemands rechtvaardiging aan zijn gemoed is niet een tweede rechtvaardiging, maar alleen de toepassing en de bekendmaking van de rechtvaardiging aan zijn geweten door de Heilige Geest.

In het schema van de vierschaarbeleving zit de theologische fout, dat men de rechtvaardiging door het geloof en de verzekering daarvan door de Heilige Geest met elkaar verwart. Men heeft alles samengebracht in een bepaalde crisiservaring.

Nu moeten wij ook weer niet denken, dat men zonder strijd tot de zekerheid van het geloof komt. De Westminster theologen hadden behoefte om daarvan te zeggen:

"Dat een gelovige lang kan moeten wachten en met vele moeilijkheden te kampen heeft eer hij deelgenoot is van deze onfeilbare verzekering". ART. 18-3.

G

De slotconclusie is: De mate van ons geloof beïnvloed wel onze troost en zekerheid, maar niet onze rechtvaardigmaking. De rechtvaardiging voor God vindt plaats bij de eerste geloofsdaad, wanneer de overtuigde zondaar Christus als zijn verlossing aangrijpt. De minste trap van een waar geloof rechtvaardigt voor God. God rechtvaardigt de zondaar, die in Christus gelooft. Hij rekent hen Christus' gerechtigheid toe. De troost en de zekerheid daarvan wordt door alle gelovigen niet even sterk ervaren. Tot onze troost moet het geloof geoefend worden en de vrijspraak Gods omhelsd worden. Deze zekerheid wordt meestal slechts na veel strijd verkregen.

Maar deze laatste ervaring is niet onze rechtvaardigmaking. De Heilige Geest rechtvaardigt niet door Zijn getuigenis in onze harten, maar geeft er de troost van. Het is Christus door het geloof aangegrepen, waardoor wij rechtvaardig worden voor God.

Het verzekerd zijn van de rechtvaardiging en de rechtvaardiging door het geloof in Christus mogen niet met elkaar worden verwisseld. Dan laten wij de rechtvaardigmaking opgaan in een zicht bewust worden rechtvaardig te zijn voor God. Een bepaalde bevinding vervangt dan de bijbelse rechtvaardiging door het geloof in Christus. Men berooft dan de verslagen zondaar de troost van het Evangelie, dat een iegelijk die de gekruiste Christus aanschouwt niet zal verderven, maar het eeuwige leven hebben. Zij denken dan, dat zij naast het geloof in Christus nog iets anders tot hun redding nodig hebben.

De rechtvaardiging alleen door het geloof is de troost en de hoop van de overtuigde en schuldverslagen zondaar. Indien wij iets anders van de zondaar eisen dan dit geloof, dat zich aan Christus alleen vastgrijpt, ontnemen wij de verloren en hulpeloze zondaar alle hoop. De verkondiging

van de rechtvaardiging voor God, alleen door het geloof in Christus, is als de bazuin van het jubeljaar. Het verkondigt het Evangelie aan de armen en verslagenen van geest, wier enige deur van hoop is om zichzelf geheel te verlaten op de algenoegzaamheid van de Redder van de verlorenen, Jezus Christus. Daarom is een rechte bevatting van de rechtvaardiging door het geloof in Christus van zo groot belang. Het is de genade waarvan alle andere genaden afhankelijk zijn. Het is zelfs zo, dat de kerk staat of valt met dit leerstuk.

Ds. C. Harinck

DE GERECHTVAARDIGDE TOLLENAAR

A

De grond van de rechtvaardiging.

Nadat de Heere Jezus in de gelijkenis ons verteld heeft wat de farizeeër bad en hoe deze man bad, spreekt Hij over wat de tollenaar bad en hoe deze man zijn gebed deed. Daarom maakt de Heere Jezus deze slotconclusie:

‘Ik zeg ulieden, deze ging af gerechtvaardigd in zijn huis, meer dan die’. De Heere Jezus zegt dus nu: Ik vertel u, dat deze tollenaar, deze doemschuldige zondaar, deze mens die zo schuldig was in de ogen Gods, dat deze mens afging, gerechtvaardigd in zijn huis. Hij keerde huiswaarts, gerechtvaardigd zijnde door God, dat is: vrijgesproken zijnde door God. De tollenaar werd onschuldig verklaard door de grote Richter van hemel en aarde.

De farizeeër ging huiswaarts onder de toorn des Heeren. Zijn zonden werden hem gehouden. Zie, dat is Jezus’ oordeel over de tollenaar en de farizeeër.

De tollenaar werd gerechtvaardigd, hij werd vrijgesproken van alle schuld en straf. Hij werd onschuldig verklaard. Hoe is dat mogelijk? Hoe kan God toch een zondaar –want de tollenaar was een zondaar- hoe kan God toch een verdoemelijk zondaar rechtvaardigen? Hoe werd toch de tollenaar gerechtvaardigd? Had die tollenaar iets in zich, hetwelk zo goed en zo welbehagelijk was in de ogen des Heeren, hetwelk de Heere zó aangenaam was, dat de Heere op grond daarvan die man rechtvaardigde? Werd de tollenaar gerechtvaardigd omdat hij zo boetvaardig was? Werd hij gerechtvaardigd omdat hij zich zó voor God vernederde? Werd hij gerechtvaardigd om zijn bidden of omdat zijn hart zo verbroken was of omdat hij zo beschaamd was over zijn zonden of omdat hij God zo liefhad? Het antwoord moet zijn: neen. De tollenaar is gerechtvaardigd geworden, niet om iets in hem, ook niet om iets van hem, ook niet om iets door hem aangebracht. De tollenaar werd gerechtvaardigd in de Bijbelse weg, dat is: hij werd gerechtvaardigd door het geloof in de Heere Jezus Christus. Wat had die tollenaar ook weer gebeden? Had die tollenaar gebeden: o God, wees mij boetvaardige zondaar genadig? Had die tollenaar gebeden: o God, wees mij diep vernederd en hartelijk verbroken zondaar genadig? Nee, de tollenaar had gebeden: wees met mij, de zondaar, verzoend. Zijn gebed was geweest: Heere, bedek toch mijn persoon, bedek toch mijn zonden door de verzoening en de genoegdoening van de Messias. De tollenaar had het buiten zichzelf gezocht. Hij had het niet gezocht in zijn boetvaardigheid. Hij had het

niet gezocht in zijn verbrokenheid des harten. Nee, hij had het geheel buiten zichzelf gezocht. Het offer was zijn hoop geweest. De verzoening was zijn verwachting geweest. Zijn gebed was dan ook: 'o God, verzoen u met mij, de zondaar'. Wij moeten dus zeggen dat de tollenaar gerechtvaardigd is geworden door een daad des geloofs. Het gevolg van dit geloof is: 'Ik zeg ulieden, deze ging af, gerechtvaardigd in zijn huis, meer dan die'. De tollenaar is gerechtvaardigd door een daad des geloofs, namelijk door zich als een verloren mens te werpen op de gerechtigheid van de Heere Jezus. Dat is volgens de Heilige Schrift de enige wijze, waarop zondaren gerechtvaardigd worden. Zo lezen wij bijv. in Galaten 2:16: 'wetende, dat de mens niet gerechtvaardigd wordt uit de werken der wet, maar door het geloof van Jezus Christus'. Overal waar in de Schrift over de schuldvergiffenis en de rechtvaardiging van de zondaar gesproken wordt, wordt die rechtvaardiging verbonden met het geloof in Christus. Zondaren worden niet gerechtvaardigd door hun eigen gerechtigheid, maar door een toegerekende gerechtigheid, door de gerechtigheid van Christus, door God hen toegerekend en door hen in de weg des geloofs ontvangen.

Als wij teruggaan naar de beginvraag: hoe kan een zondig mens genade en gunst vinden in de ogen van een heilig en rechtvaardig God? Dan geeft Jezus ons hier het antwoord:

'Ik zeg ulieden, deze mens ging af gerechtvaardigd in zijn huis, meer dan die'. Het antwoord van Christus is hier: 'een mens kan alleen dan gunst en genade vinden in de ogen van een heilig en rechtvaardig God als hij de gerechtigheid van een Ander bezit, als hij door het geloof in het bezit komt van de gerechtigheid van de Heere Jezus Christus. Waarom zegt de Schrift nu toch zo nadrukkelijk, dat de zondaar uit het geloof of door het geloof gerechtvaardigd wordt? Waarom staat er niet in de Bijbel dat zondaren gerechtvaardigd worden door hun boetvaardigheid? of waarom staat er niet dat zij gerechtvaardigd worden door hun liefde, of door hun gebed, of door het houden van de Goddelijke wet? Waarom zegt de Bijbel zo nadrukkelijk dat zondaren door het geloof gerechtvaardigd worden? Heeft dan het geloof iets, hetwelk het verheft boven alle andere genaden? Heeft dan het geloof iets in zichzelf, waardoor het meer is dan boetvaardigheid, waardoor het heerlijker is dan de beste en de meest oprechte liefde? Ja, het geloof heeft iets in zich, hetwelk het maakt, zo Comrie zegt, tot de officier van alle genaden. Want alleen het geloof verenigt ons met Christus. Dat is de voortreffelijkheid van het geloof. De voortreffelijke eigenschap van het geloof is: het verenigt ons met Christus. Het geloof ziet buiten zichzelf voor gerechtigheid en zaligheid. Zo lezen wij dan ook in onze Catechismus: 'niet dat ik vanwege de waardigheid van mijn geloof Gode aangenaam ben, maar

daarom, dat alleen de genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus mijn gerechtigheid voor God is en dat ik die niet anders dan alleen door het geloof aannemen en mij toeëigenen kan'. Dat is de edele eigenschap van het geloof. Het zoekt voor een gerechtigheid buiten zichzelf. Het verenigt zich met de Heere Jezus Christus. Het geloof is de hand, waardoor wij Christus onze gerechtigheid ontvangen en in bezit krijgen. Het is natuurlijk geen verdienstelijkheid, wanneer een mens gelooft. De hand, waarmee wij Christus ontvangen, is geen verdienende hand. De hand, waarmee een bedelaar een aalmoes ontvangt, is geen verdienende hand. De gave, die erin gelegd wordt maakt de bedelaar rijk. Evenzo is het geloof slechts een instrument, slechts een hand, waardoor wij ontvangen. Daarom wordt het geloof zo geprezen in de Heilige Schrift. Het geloof brengt zelfs geen gerechtigheid mede. Het geloof vlucht met zijn armoede tot Jezus' rijkdom, met zijn schuld tot Christus' verzoening en met zijn nood tot Christus, de vrijstad.

B

Deze rechtvaardiging is voorts zoals onze Catechismus zegt: alsof ik zelf voor al mijn zonden volkomen betaald en alle gerechtigheid der Goddelijke wet vervuld had. Als een rechter een aangeklaagde voor zich heeft staan, kan het gebeuren dat die rechter na onderzoek die aangeklaagde en voor zijn rechtbank gestelde man vrijspreekt. Dit geschiedt dan niet omdat hij onschuldig is, maar bij gebrek aan bewijs. Dan gaat die beklagde naar huis, maar hij gaat niet zo gerechtvaardigd naar huis als de tollenaar. De schande, de verdenking en de schuld blijft op hem rusten. Hij is dan wel vrijgesproken uit gebrek aan bewijs, maar of hij geheel onschuldig is, dat is niet bewezen. Zo ging het niet met die tollenaar. Hij was geheel onschuldig verklaard. Om Christus' wil gerechtvaardigd te zijn is door God te worden aangemerkt alsof wij alles hadden gedaan wat Christus voor ons gedaan heeft. Het was alsof alles wat Christus gedaan had, de tollenaar zelf gedaan had. Alsof hij zelf voor al zijn zonden volkomen had genoeg gedaan en alle eisen der Goddelijke wet vervuld had. Zo rechtvaardigt God zondaren. Het is alsof zij nooit zonde gekend, alsof zij nooit zonde gedaan hebben. Al hun zonden worden achter Gods rug geworpen. De gerechtigheid, de gehoorzaamheid van Christus wordt die zondaar zo volkomen toegerekend, alsof ik zelf voor al mijn zonden volkomen genoeg gedaan en alle eisen der Goddelijke wet vervuld had. Zo werd de tollenaar dus gerechtvaardigd.

Slechts door middel van zijn geloof, maar niet op grond van zijn geloof. Toen die man geheel buiten zichzelf de zaligheid zocht, deed God hem de zaligheid

vinden in de gerechtigheid van de Heere Jezus en verklaarde hem rechtvaardig.

C

Nu weten wij echter niet, in hoeverre die tollenaar zich dit bewust is geweest. In het hof des hemels werd de tollenaar rechtvaardig verklaard. In de hemel was het, als had die tollenaar voor al zijn zonden volkomen genoeg gedaan en de ganse Goddelijke wet vervuld. Hij werd zo volkomen aangezien in Christus, dat God in hem geen zonden meer zag, geen gebreken meer zag, zijn verleden zonden werden vergeven, zijn toekomstige zonden werden hem vergeven, ja alles werd hem kwijtgescholden. Maar of die man daar zelf nu de troost van heeft gekend, daarover spreekt de Heere Jezus niet. Heeft die man daar ook iets van geweten? Of is het zo maar aan hem voorbijgegaan? Is het nu zo, dat God in de hemel de tollenaar rechtvaardig verklaarde en hij zelf daar niets van heeft geweten? Nee, zo is het niet. Naar de leer van de Heilige Schrift mogen wij geloven dat die tollenaar niet onbekend is gebleven met zijn rechtvaardiging. Overeenkomstig de leer van de Schrift werpt het waarachtige geloof immers altijd een vrucht af. Het werpt ook een vrucht af voor de zondaar, voor het hart van de gelovige. Zo zegt de apostel in Efeze 1:13: 'in Welke gij ook, nadat gij geloofd hebt, zijt verzegeld geworden met de Heilige Geest der belofte'. Die verzegeling gaat niet aan het geloof vooraf, maar zij volgt op het geloof.

Die tollenaar heeft het in de eerste plaats gevoeld. Is het dan een kwestie van gevoel? Wel, onder andere een kwestie van gevoel. Die tollenaar heeft het gevoeld dat God van de hemel in gunst op hem neerzag. Evenzo als hij voordien gevoeld heeft dat God in toorn op hem neerzag.

Wat heeft die tollenaar dan gevoeld? Wel, die tollenaar heeft iets in zijn binnenste gevoeld: vrede. De vrede Gods heeft zijn hart vervuld. Toen de man naar huis ging, was er vrede in zijn ziel. Al deze dingen, al deze gevoelens van vrede en van gunst waren allen de vrucht van de inwendige verzegeling des Heiligen Geestes. God de Heilige Geest heeft het aan die tollenaar bekend gemaakt, in meerdere of mindere mate, dat al zijn schuld vergeven en al zijn ongerechtigheid verzoend was. Zo geloven wij op grond der Schrift, dat dit genadige vonnis van vrijspraak vroeg of laat in mindere of meerdere mate aan de gelovige wordt bekend gemaakt. Als een zondaar waarachtig tot de geloofsdaad komt, is dat nooit zonder vruchten. Dan gebeurt er iets, dan wordt er iets ervaren door die mens. Onze vaders noemen dit de weerkerende daad des geloofs. Wij lezen dan ook in het vragenboek van Hellenbroek over de rechtvaardigmaking: 'het is de Heilige

Geest, die als de Verzegelaar ons kennis geeft en verzekert van de rechtvaardigmaking’.

Het is een krachtig getuigenis, het verdrijft alle twijfel, het overwint alle aanvechting, het doet alle banden breken, het jaagt de duivel op de vlucht, het doet de zondaar omhelzen dat ‘er nu geen verdoemenis is voor degenen, die in Christus Jezus zijn’. Het volgt op de geloofsdaad. De Heere Jezus zegt nooit tot een zondaar: ‘Zoon, dochter, wees welgemoed, uw zonden zijn u vergeven’ of Hij moet in ons datzelfde geloof zien, dat Hij zag in de geraakte tot wie Hij deze woorden sprak. Hij moet in die zondaar zien dat geloof en die boetvaardigheid, die Hij zag in de boetvaardige zondares, tot wie Hij deze woorden eenmaal sprak.

Zo lezen wij van Jozua, de hogepriester, dat de Heere tot hem zei: ‘ziet, Ik heb uw ongerechtigheid van u weggenomen, Ik heb uw misdaad verzoend’. Maar het was gesproken tot een hogepriester, die met vuile klederen voor het aangezicht van God stond. Ziet zo moeten wij zeggen dat die vrijspraak ontvangen wordt door een zondaar, die geheel ontledigd en geheel veroordeeld is, die geheel en al van zichzelf ontdaan is en nochtans door het dierbaar geloof rust en vertrouwt op Christus en Zijn gerechtigheid. Alleen tot dezulken wil de Heilige Geest spreken en hen krachtig verzekeren en verzegelen, dat God om der wille van Christus nooit meer op hen toornen, noch schelden zal. Dan mag die zondaar het weten en zeggen: ‘ik weet dat ik een kind Gods ben, ik weet, dat al mijn zonden vergeven zijn, ik weet, dat de zaligheid mij wacht’.

Als u uw geweten nauwkeurig onderzoekt zal het u wel vertellen, hoe uw zaak met God er voor staat. De tollenaar heeft in zijn hart de vrede met God gesmaakt. Hij smaakte die vrede der consciëntie, die door het bloed van Christus verkregen wordt. Zalig om zo huiswaarts te keren uit Gods huis. Dan mag ook van ons gezegd worden: ‘Deze ging af gerechtvaardigd in zijn huis’.

BIJLAGE 5: L.Myseras, Der vromen ondervinding.

Lambertus Myseras

Van de vrije rechtvaardigmaking.

Vr.1 Waarin bestaat de rechtvaardigmaking?

Antw. Het is een rechterlijke, maar genadige daad van de Vader, vloeiend uit Zijn eeuwige liefde, dat Hij alleen om Christus' wil de uitverkoren, ellendige, doemwaardige, doodschuldige, goddeloze zondaar of zondares de zonden vergeeft, en het recht schenkt tot het eeuwige leven en de zaligheid, dat zij door het geloof aannemen en zich toeëigenen.

Vr.2 Wanneer wordt een ziel gerechtvaardigd?

Antw. Op dezelfde tijd als zij geroepen, vernieuwd en wedergeboren wordt, in dat uur der minne, dat God voor haar bepaald had, Ez. 16:8: *Als Ik nu bij u voorbij ging, zag Ik u, en ziet, uw tijd was de tijd der minne, en zo breidde Ik Mijn vleugel over u uit.*

Vr.3 Welk onderscheid is er tussen de rechtvaardigmaking die aan Gods zijde in Zijn vierschaar geschiedt, en tussen de toepassende daad des geloofs, die in de consciëntie der ziel geschiedt, om dit door het geloof toe te eigenen?

Antw. Aan alle vrome mensen geschiedt de rechtvaardigmaking aan Gods zijde. Op dezelfde tijd als zij geroepen en wedergeboren worden, worden zij in Gods vierschaar gerechtvaardigd in het begin der minne. En al stierven zij kort daarna met de moordenaar aan het kruis, zij zouden naar de hemel gaan. Daarom spreekt Paulus ook van zijn rechtvaardigmaking, op de weg naar Damascus geschied; *maar mij is barmhartigheid geschied.* Maar de rechtvaardigmaking die in de consciëntie der vromen geschiedt, om dat toe te eigenen, gebeurt zeer dikwijls vele jaren daarna aan hun zijde, door het geloof.

Vr.4 Terwijl de rechtvaardigmaking geschiedt door het geloof, hebben dan al die vrome mensen, die zich dat niet kunnen toeëigenen, het geloof niet?

Antw. Ja, alle vrome mensen krijgen het geloof zodra zij in Gods vierschaar gerechtvaardigd worden, maar het is het geloof van opzien, met de tollenaar, of het geloof van aankleven, met de Kananese vrouw, of het worstelend geloof, het hongerend, dorstend geloof, het toevluchtnemend geloof, of dergelijk geloof.

Vr.5 Omdat het allerkleinste geloof van de vromen genoeg is om hen te rechtvaardigen in Gods vierschaar, daar het niet is *om* het geloof, maar *door* het geloof dat zij gerechtvaardigd worden, en omdat het kleinste geloof ook het geloof is in het wezen der zaak, evenals het grootste, en omdat het kleinste geloof zowel het zaligmakend geloof is als het grootste, en omdat het maar in trappen verschilt en niet in het wezen der zaken, waar komt het vandaan dat kleine, zwakgelovige mensen de rechtvaardigmaking door het zwakke geloof zich niet kunnen toeëigenen, om een gerechtvaardigde met bewustheid in zijn eigen consciëntie te zijn?

Antw. 1. Omdat het klein, zwak geloof, hoewel zaligmakend aan de zijde Gods, en hen met de Heere Jezus verenigend is, aan hun zijde niet sterk of groot genoeg is om zich toe te eigenen dat zij een gerechtvaardigde zijn. zo blijft hun consciëntie beroerd en met vrees bezet, en daarom hebben zij nodig dat God hun geloof vermeerdert en sterkt; dat Hij hun schenkt het geloof van toeëigening, van vertrouwen, om het te mijnen en zich toe te eigenen door het mijnend geloof, Hooglied 2:16: *Mijn Liefste is mijn, en ik ben Zijn.*

2. zolang een gerechtvaardigde in Gods vierschaar het zwakke, klein geloof heeft, wordt dat geloof, hoewel zij het dagelijks oefenen, hun betwist, of het wel het oprechte geloof is. En de ziel heeft doorgaans noch licht noch kracht genoeg om te zien en te geloven, en vast te houden, dat dit het ware zaligmakend geloof in hen is. Zo blijft hun consciëntie beroerd en kunnen zij niet tot volle vrede komen door vertrouwen, totdat zij door de Geest gesterkt worden om met het geloof van toeëigenen, het rustende, vertrouwende, steunende geloof toe te passen, Hooglied 8:5: *En daar lieflijk leunt op haar Liefste;* dat is het geloof van vertrouwen.

Vr.6 Zijn het geloof en de verzekering der genade onderscheiden?

Antw. Ja, want alle vrome mensen hebben het geloof, maar de meesten leven niet in volle verzekering. Waarom ook de verzegeling tot verzekering van het geloof wordt onderscheiden, Ef. 2:13: *In Dewelke gij ook, nadat gij geloofd hebt, zijt verzegeld geworden met de Geest der belofte.*

Vr.7 Hoe lang kan dat wel duren, dat een ziel die waarlijk een gerechtvaardigde in Gods vierschaar is, aan haar eigen consciëntie duizenden malen twijfelt dat zij nog geen gerechtvaardigde is en daardoor met weinig vrede in haar consciëntie leeft, en haar dagen met veel beroeringen, twijfel en benauwdheden in haar consciëntie doorbrengt?

Antw. De ervaring leert dat het wel tien, twintig, dertig jaren kan duren, voordat vromen door het aanklevend geloof de Heere aankleven. Met veel

strijd, donkerheid, beroering en twijfeling leven, daar de genade in hen voor andere vromen zo duidelijk is, dat niemand van de vromen die hen van nabij kent daaraan twijfelt. Voor zichzelf hebben zij echter noch licht noch kracht om zich dat toe te eigenen, hoewel zij dikwijls veel van de Heere genoten hebben en nog genieten, kunnen zij het evenwel voor het genadewerk niet houden, noch opmaken voor zichzelf.

Vr.8 Wat zijn de voornamelijkste gevolgen van die rechtvaardigmaking der vromen?

Antw. 1. Vrede met God, Rom. 5:1: *wij dan, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, hebben vrede bij God door Jezus Christus onze Heere, een vrede Gods die alle verstand te boven gaat.*

2. Vrede met de consciëntie hebben de vromen die gerechtvaardigden in hun eigen consciëntie door het geloof geworden zijn. Wat dat is, onthaald te worden met die lekkernijen van een bevredigde consciëntie, weet niemand. Alleen zij die het ondervinden.

3. God wordt hun Vader om Christus' wil, Die voorheen hun vertoornde Rechter was. Want door het geloof zijn zij kinderen Gods, daar zij te voren waren kinderen des toorns, gelijk alle anderen, Ef.2:3.

4. Hun rechtvaardigmaking is voor hen het onfeilbaar bewijs van hun eeuwige verkiezing. Want die Hij tevoren gekend heeft, die heeft Hij ook gerechtvaardigd.

5. Door die rechtvaardigmaking is Gods volk bevrijd van zonden, schuld, straf en verdoemenis, om de gerechtigheid van Christus, Die als Borg voor hen heeft voldaan, en Zijn gerechtigheid en heiligheid, die zij door het geloof aannemen, wordt de hunne door toerekening. Zo hebben zij het recht tot de zaligheid en hun personen en daden worden Gode aangenaam, Gen. 4:4: *God zal Abel en zijn offer aan. Eerst Abel, en dan zijn offer.*

Wat zien wij hier het verkeerd handelen der vromen, die als de Heere hen door Zijn Geest overtuigt van hun ellendige, verloren staat, dan alles doen wij zij maar kunnen om eerst heilig te zijn en God te bewegen of te behagen met hun plichten en deugden, en eerst zoeken geheiligd en dan gerechtvaardigd te worden. Daar komt al dat sukkelen en verkeerd werken in het begin van hun verandering vandaan. En ook dat zij zo sukkelen en zo weinig voortgang maken in de genade totdat de Heere van hun verstand en oordeel de ogen wat meer opent, om te zien dat zij eerst moeten zoeken gerechtvaardigd te worden, en dat al hun bidden, schreien, plichten en alle andere zaken hen niet kunnen helpen in het stuk van de rechtvaardigmaking. Dat zij alleen door de gerechtigheid van Christus, zo

goddeloos en slecht als zij zich bevinden, moeten gerechtvaardigd worden. Dat zij dat door het geloof op het onfeilbaar Woord, uit vrije genade, moeten aannemen en zich toeëigenen op de belofte en nodiging, gedaan aan ellendigen, doemwaardigen in zichzelf. Dat is de weg om dan als een gerechtvaardigde door het geloof, in vereniging met Christus, te gaan werken. Om dan deugden en plichten te doen als een gerechtvaardigde door het geloof, enkel en alleen uit dankbaarheid en erkenning voor de genoten verlossing. Om uit liefde tot God en uit vrees voor God, en in gehoorzaamheid en dankbaarheid aan God, de plichten en deugden te verrichten.

Dat laatste stuk, om zich zo melaats en ellendig als men is, maar over te geven, om op het vrije aanbod Christus door het geloof aan te nemen, is zo zwaar voor onze natuur, die zo diep gevallen ligt in Adam en in het Werkverbond, dat zeker vroom, begenadigd mens eens tegen mij zei: Als de Heere mij gebod om het allerzwaarste te doen wat iemand opgelegd kan worden, ik zou het eerder kunnen doen dan geloven. En dat is de waarheid. Daaruit blijkt dat geloven een werk is waar de almachtige kracht van de Geest voor nodig is. Die Geest hebben vrome mensen nodig om uit te roepen: *Heere, ik geloof; maar kom mijn ongeloof te hulp.*

Wat kan hieruit gezien worden hoe nodig vromen het hebben –die eerstbeginnend zo verkeerd werken- om de ontfermende Hogepriester te hebben, om hun Voorspraak bij de Vader te zijn. Om verzoening te doen over al dat verkeerd werken en hoe zij Christus nodig hebben om Zijn ogenzalf tot meer verlichting te hebben, en de Geest Gods in te roepen om Zijn licht en kracht, om te geloven in meerdere mate.